Doğan Kardeş

Aralık 1964 ★ 125 Kuruş

Mehmet Ali & Akşamsefası

İKİZLER

BAK, BİR NAL BULDUM...

ÇOK GÜZEL, NAL İNSANA UĞUR GETİRİRMİŞ!.

OZAMAN KAPININ ÜSTÜNE ASMAN GEREKİR.

ÖYLEYSE HEMEN BİZİM KAPIYA ÇAKIVERELİM!

YOO! BUKADARI FAZLA BENCİLLİK OLUR, KOMŞULARIMIZI DA DÜŞÜNMELİYİZ!

ÖYLE İSE AHMET AMCANIN İŞLERİ İYİ GİTMİYOR, ONA BİR İYİLİK YAPALIM.

UĞURLU GELİR HER HALDE. BİR ÇİVİ DE BULDUM.

AMAN ÇABUK! AHMET AMCA DIŞARI ÇIKIYOR..

KÜÜT!

Doğan Kardeş
ÇOCUK DERGİSİ

Sayı : 549 Aralık 1964

•

Kuruluşu: 23 Nisan 1945

Fiatı: 125 kuruş

•

Aylık çocuk dergisi ✶ Sahibi: Kâzım Taşkent ✶ Umumi Neşriyat Müdürü Vedat Nedim Tör ✶ Bu sayıyı hazırlayan: Onat Kutlar ✶ Yazı İşleri Bürosu: Galata, Kuledibi, İlkbelediye Caddesi, Küçükhendek sokağı No 27, Kat 1 ✶ Yazı İşleri için telefon: 44 74 37 - 44 05 39 ✶ Abone, posta ve banka havaleleri ve her türlü siparişler, Divanyolu Klodfarer Caddesi No. 7 de Doğan Kardeş Yayınevine yapılmalıdır ✶ Yayınevi ile mektuplaşma adresi: P. K. 1146, İstanbul ✶ Yayınevi telefonu: 273454 ✶ Abone şartları: 12 sayı hesabiyle yıllık 10 lira ✶ Yurt dışı iki misli ✶ Adres değişikliği için 50 kuruşluk posta pulu gönderilmelidir ✶ Gelen yazılar, resimler basılsın basılmasın sahibine geri verilmez ✶ Basıldığı yer: Tifdruk Matbaacılık Sanayii A. Ş. Basımevi

Dergimiz «Basın Ahlâk Yasası»na uymayı taahhüt etmiştir.

Doğan Kardeş Dergisi ve kitapları **YAPI ve KREDİ BANKASI** *nın kültür hizmetlerinden biridir.*

Sakın Unutmayınız

Bu sayıda aboneleri biten kardeşler!
Abonelerinizi zamanında yenilemeyi unutmayınız.
Bazı kardeşler ay başında dergileri gelmezse üzülüyorlar. Bunun sebebi çokluk bitmiş olan abonelerini zamanında yenilememeleridir. Onun için aboneleri biten kardeşlerden abonelerini hiç vakit kaybetmeden tazelemelerini rica ediyoruz.

■

DAHA ÇOK KARDEŞ

Abone kardeşlerimizden her zamanki ricamızı tekrarlıyoruz:
Doğan Kardeş'e yeni yeni aboneler bularak kardeşlerimizin sayısını arttırmaya siz de çalışınız.

■

GÜNEŞLERİN ŞARKILARI YAYINLANDI

Doğan Kardeş'in 1962 tatil yarışmalarında şiir ve resim yarışmalarını kazanan ve o zaman 6 yaşında olan İdil Özerdem kardeşimizin söylediği ve annesinin not ettiği şiirlerden en seçmeleri «Güneşlerin Şarkıları» adlı bir kitap içinde yayınlandı.
Bu kitapta İdil'in yaptığı resimlerin en güzelleri de renkli olarak verilmiştir.
«Güneşlerin Şarkıları» memleketimizde basılmış en güzel şiir kitabıdır. Bunu her gören bayılıyor. Kitaplığınızı bu essiz güzellikte eserle süslemekte siz de acele ediniz.

■

YILBAŞI HEDİYELERİNİZİ HAZIRLADINIZ MI?

Oyuncak çabuk kırılan bir hediyedir. Çikolatanın tadı ise ancak bir saat sürer. Oysa güzel bir kitap ne kırılır ne de çabucak unutulur. Güzel bir kitap hem kitaplığınızın süsü, hem de sizinle yıllarca arkadaşlık edecek gerçek bir dosttur. Her Doğan Kardeş kitabının içinde başlangıçta beyaz, bomboş bir sayfa vardır. Oraya arkadaşınıza, kardeşinize yeni yıl için en güzel dileklerinizi yazabilirsiniz. Her açışında kitabı - Çünkü Doğan Kardeş kitapları tekrar tekrar okunur - sizi hatırlar. Yılbaşında sevdiklerinize birer Doğan Kardeş kitabı armağan etmeyi unutmayınız.

AYIN YAZISI

TUTUMLULUK

Bugün size günlük hayatınızda ömrünüz boyunca önemli bir yer tutan bir konudan söz açacağım. Tutumluluk yalnız tek tek kişiler, onların meydana getirdiği aileler için değil bütün bir ulus için çok değerli bir ilkedir. Bu sebeble kendinizde ne kadar erken bir tutumluluk eğitimine başlarsanız o kadar faydalı olur.

Herhalde hepinizin okul ve kişisel giderlerinizi karşılamak için ailenizce verilen bir harçlığınız vardır. Size verilen bu parayı aileniz kendi ölçüsüne göre hesaplar. Önemli olan bunun azlığı veya çokluğu değil sizin bunu nerelere harcadığınızdır. Çok bol bir harçlığı ziyan etmek halk deyimi ile çarçur etmek mümkün olduğu gibi az bir parayla yararlı işler görmek de mümkündür. Zaten bol para insanı hesapsız, düşüncesiz harcamaya sürükler ve bu da tutumluluk alışkanlığını önler. Bu bakımdan elinize az para geçiyorsa bunu bir üzüntü konusu yapmayıp, bu durumun sizin için eğitici bir değeri olduğunu hatırınızdan çıkarmayın. Hattâ diyebilirim ki az para ile çok iş görmenin kendine göre bir zevki de vardır ve bunu başarabilenin üstünlüğünü herkes kabul eder. İmkânların dar olması insanda yaratıcılık gücünü arttırır. Her istediğini cebindeki bol para ile hemen satın alabilenle parası az olduğu için kendi emeği ve gayreti ile bir şeyler yaratan kimse arasında bir kıyaslama yaparsanız herhalde ikincisini siz de daha üstün ve başarılı bulacaksınız. Kıyıda bucakta bulduğu tahta parçalarından kendine yaptığı bir araba ile oynayan çocuğun duyduğu keyifle başardığı işten dolayı gelen bir güven ve övünç vardır. Hazır alınmış bir araba sahibinde bu duyguları uyandırmaz. Benim tanıdığım bir kız çocuğu kendine eliyle diktiği sade, basit basma elbiseyi en lüks mağazadan alınmış ipekli elbisesinden çok daha büyük bir kıvançla giymektedir. Çünkü soranlara «Bunu ben kendim diktim, sadece kumaşına para verdim,» deyince çevresindekiler onun bu gayretini çok beğenmektedir. Şüphesiz bazı kimseler vardır ki onlar bu davranışları değer-

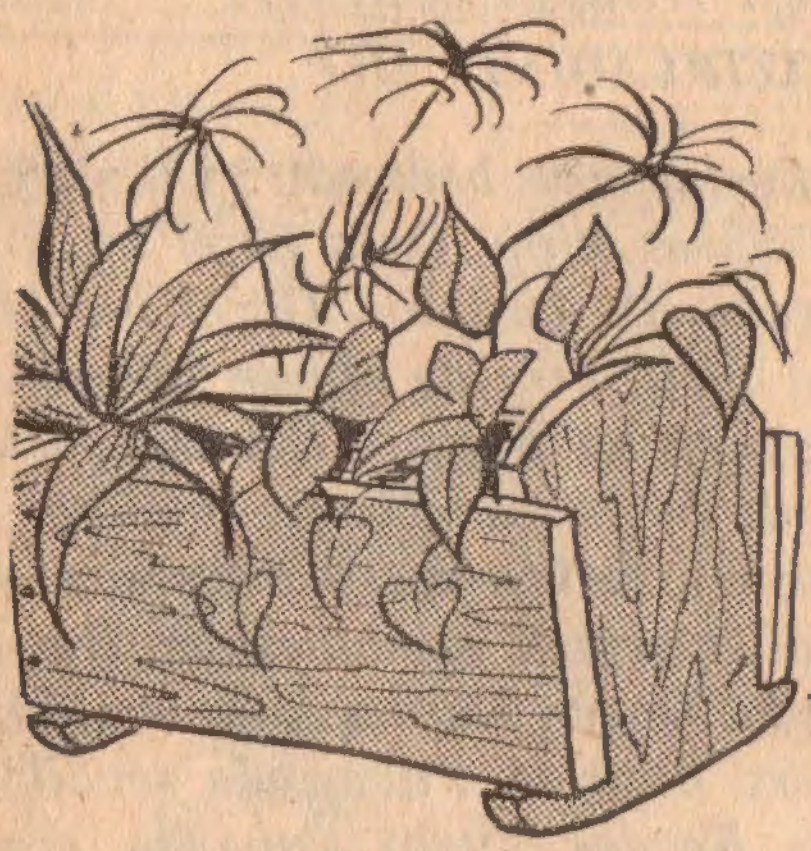

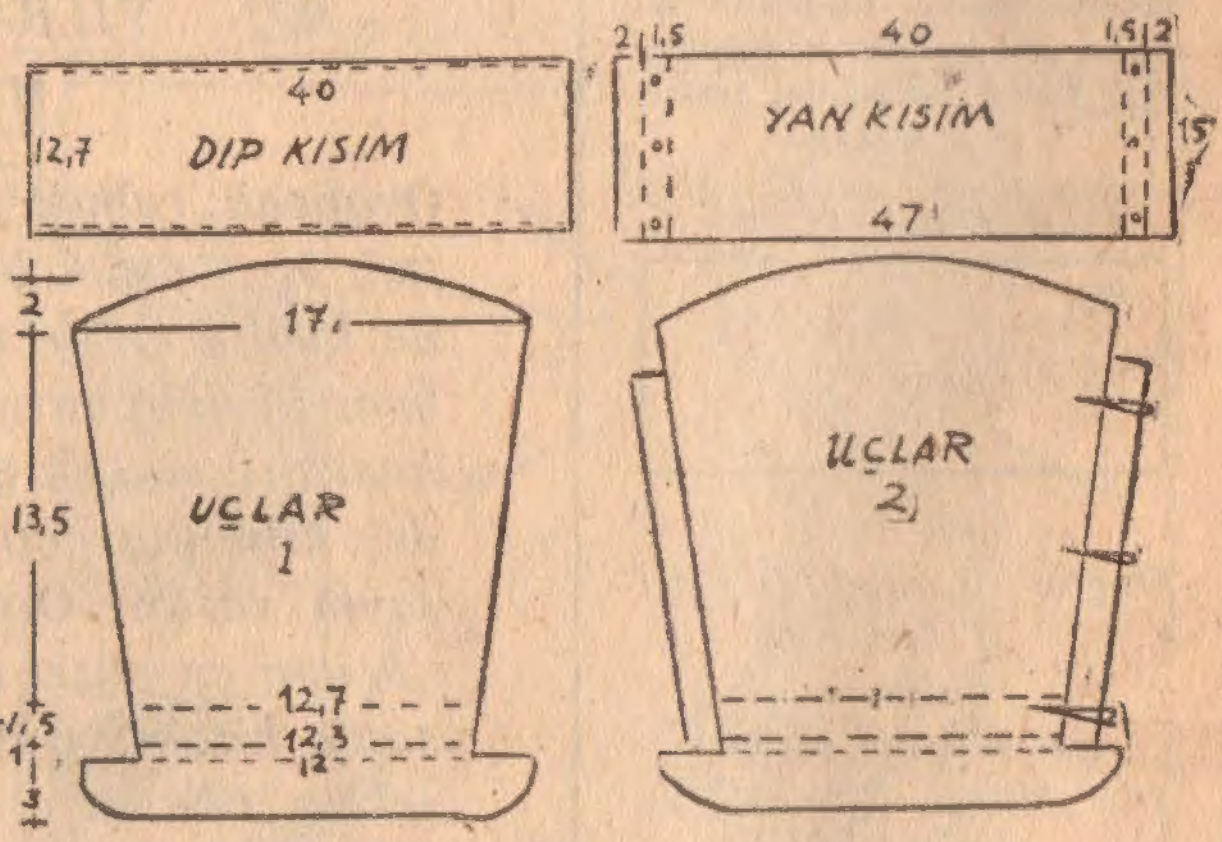

lendiremezler. İnsanları emekleri ve başarıları ile değil sarfettikleri para ile ölçerler. Fakat bunlar sadece gösterişe önem veren basit kişilerdir. Oysa tutumlular gösterişten çok sağlamlığa ve kullanışlılığa dikkat ederler. Tutumluluk sadece parayı hesaplı sarfetmek demek değildir, eşyalarını temiz, itinalı ve yıpratmadan kullanmak da bu anlam içine girer. Kötü kullanmak yüzünden vaktinden çok önce bozulan bir dolmakalem, yıpranan bir okul çantası, aşınan ayakkabılar boşa para harcamanın bir başka şeklidir.

Bir de eski eşyanızı iyi bir bakımla yenilemek, hattâ çok başka bir şekle sokmak ve yeniden işe yarar hale getirmek yolları vardır. Örneğin bir köşeye atılmış eğri, büğrü, eski bir dolabı tamir ederek ve evde bulduğunuz artık boyalarla boyayarak yepyeni bir duruma getirebilirsiniz. Böylelikle kazandığınız kullanışlı bir eşya ailenizi bir masraftan kurtarmış olur. Siz de boş zamanınızı değerlendirmişsiniz demektir.

Genç kızlar kopuk yün parçalarından pek güzel renkli yastıklar veya giyim eşyaları örebilirler. Kumaş kırpıntılarını zevkli bir şekilde birbirine ekliyerek güzel elişleri yapabilirler.

Tanıdığım tutumlu bir çocuk yıl sonunda her defterinden artakalan birkaç temiz yaprağı toplıyarak çok güzel bir yeni not defteri hazırlamıştı. Aynı şekilde başka bir çocuk eve alınan şeker kutularını saklamış, onları çeşitli şekillerde süsleyerek öteberilerini yerleştirmek için kullanmıştı. Evdeki artmış tahta parçalarından güzel bir kitap rafı yapan bir arkadaşınızı da tanırım.

Yoktan varetmenin zevkini tadan bir insan hazır alınmış, emek harcanmadan elde edilmiş eşyalardan daha az hoşlanır.

Size çok basit malzeme ile yapılabilen eşya için birkaç örnek veriyoruz.

Çocukluk çağında tutumluluğa alışan insan ailesine az yük olduğu gibi ilerki hayatında da kendisini kalkındırabilir. Tutumlu insanların meydana getirdiği bir toplum da elbette çabuk yükselecektir. Tarih derslerinden biliyorsunuz ki Türk ulusu vaktiyle başta bulunan padişahların tutumsuz davranışı yüzünden çok büyük borçlar altına girmişti. Şimdi ise ileriyi gören tutumlu bir yaşayış tarzı bizleri uygarlıkta üstün uluslara yaklaştırabilecek en güvenilir yoldur.

PARKER
SUPER Quink

Her nevi kalem için en iyi mürekkep.

Yazarken, dolma kaleminizi temizler.

5

İlâncılık 3270 - 11

Doğudan Gelen Bülbül

Çeviren :
Nihal Yalaza TALUY

Çok eski zamanda ülke ülke gezen bir kuşcu vardı. Ormanlarda, korularda, ağ, ökse kurar, güzel sesli kuşlar tutardı. Bunlara bir süre ıslıkla daha güzel ötmeyi öğrettikten sonra kafeslere doldurarak kent kent tuttu-rabildiğine satardı.

Günlerini kuşlarla geçiren ihtiyar kuşcunun kanatlıların dilinden anladığını söyliyenler vardı. Ama bazı meraklı müşteriler sorunca, adam sadece kuşların hepsinin beyinsiz, cıvıltılarının ipe sapa gelmez şeyler olduğunu gevelerdi. Ona göre kimi mutluluklarını, kimi yavrularına olan sevgisini, kimi seslerinin güzelliğini övermiş...

Ama bir bahar sabahı yakaladığı Doğudan gelme bir bülbül başka şeylerden söz açmıştı ona.

Kuşcunun orman kenarında bir yaban gülü kümesine kurduğu incecik ipek filede debelenmekten tüyleri diken diken olmuş bülbül pek bitkindi. Gene de tatlı bir sesle şakımaya devam ediyordu. Kuşçu kulak kabarttı. Doğudan gelen bülbülün şarkısı yeni anlamdaydı:

— Beni dinle her şeyi bilmekle övünen akılsız adam! Beni serbest bırakmaya söz verirsen sana gerçekten değerli bazı şeyler öğreteceğim... Bilgi ve bilginler beşiği olan Asya'dan geliyorum. Yuvam bir Hint'li bilginin mağarasının yakınındaydı. Benimle konuştuğu zaman ona en güzel şarkılarımı söylerdim. İnsanlara ait pek çok şey anlatmıştı bana. Sonunda, hepinizin peşinden koşup bir türlü elde edemediğiniz mutluluk sırrını da açtı. Sana bunu, kuşların değer verdikleri biricik mutluluk - hürriyete karşılık olarak - vereceğim. Razı mısın?

İhtiyar kuşcu biraz düşündü.

— Senin gibi bilgin bir bülbülle nasıl olsa avuç dolusu para kazanabilirim; dedi. Bundan üstün mutluluk da can sağlığı!... Ama hu-

yum kurusun, meraklıyım. Kabul ediyorum pazarlığını. Hadi söyle bildiklerini!

Bülbül kuşcunun açtığı fileden bir kanat çırpışta yaban gülü dalına kondu, örselenmiş tüylerini düzeltmeğe başladı.

— Seni dinliyorum bücür, hadi! dedi sabırsızlanan kuşcu.

— Göreceksin, ne kolay elde edilir şey şu insanların mutluluk sırrı, kuşcu dede; Şimdi söylediklerimi iyice aklında tut: İnsanların mutluluğu üç şeye bağlıdır. Birincisi; gerçeğe dayanmayan sözlere kulak asma. İkincisi, yitirdiklerinin peşinden ağlayıp dövünme. Üçüncü öğüdüm: Elde edemiyeceğin şeyi yakalamak sevdasına düşme. Hepsi bu kadar, kuşcu dede.

— Bu kadar mı?...

— Evet.

Bülbül sözünü bitirdi, yaban gülü dalından gür bir çınar ağacına atladı. Hem daldan dala atlıyor, hem alaylı alaylı göz kırparak,

— Ama beni salıvermekle pek kârlı iş yapmadın, kuşcu dede!... diyordu. Karnımda tavuk yumurtası iriliğinde bir elmas var... Tiu-tiu-tiu...

Kuşcu, kırbaç yemiş gibi yerinden sıçradı, ağaca doğru koştu.

— Vay hınzır bücür!... Mutluluk masallarınla aldattın beni, elimden kaçtın. Üstelik de alay ediyorsun benimle!

Hiddetinden deliye dönen kuşcu çınarın çevresinde koşuyor, yukarı tırmanamadığı için dalların uçlarına asılıp ağacı böylece sarsmaya çalışıyordu. Sonunda bülbülün alaylı «Tiu-tiu»larına dayanamadı, ardından ok atmaya başladı. Ama bülbüle yetişmek ne mümkün!

O gün öfkesinden çalışamadı; ne kuş tutmuş, ne ağ kurabilmişti.

— Tavuk yumurtası boyunca elmastan oldum... Bülbülün dediği kadar akılsızmışım sahiden. Herkesçe bilinen şeyler uğruna yaptığım bu hataya bak!.., Nah kafa! diye sızlandı durdu.

O gece gözüne uyku girmedi, hep kaçırdığı elması düşündü. Bir aralık pencerenin karşısındaki ağaçta afacan bülbül gene şakımaya başlamaz mı?

— Büyük Hint'li bilginim meğer ne kadar haklıymış: İnsanlar bu derece sade olan mutluluk sırrını anlıyamıyorsa gerçekten akılsızdırlar. Darılma gücenme kuşcu dede, ama sen de onlardansın. Açtığım sırdan faydalanmasını bilmedinse ben ne yapayım - kafasızlığına küs! Tiu-tiu-tiu...

Kuşcu pencereye koştu. Karanlıkta görünmeyen bülbül devam etti:

— Gerçeğe uymayan sözlere kanma demedim mi sana? Sen de, karnımda boyumdan büyük elmas bulunduğuna inandın. Görmediğin, varlığını yüzde yüz bilmediğin o elmasın ardından bütün gün işini gücünü bırakıp, geceleri tatlı uykundan olarak vahvahlandın durdun. Son öğüdüm neydi? - «Gücünün yetmediği şeyin peşinden koşmıyacaksın:» değil mi? Oysaki sen gökte uçan kuşu kovalamaya kalkıyorsun. Bundan büyük akılsızlık olur mu? Bari bundan sonra öğütlerimden faydalanmaya çalış; bu seferki de sana ders olsun.

Hafif bir yaprak hışırtısı duyuldu. Kıpır kıpır titreşen yıldızlarla dolu göğün koyuluğunda küçük bülbül görünmez oldu.

Binaca
diş macunu

Reklâmcılık 3398 - 3

DOĞAN KARDEŞ POSTASI

Sevgili Doğan Kardeş,

Ben senin İstanbul'daki bir okuyucunum. Seni pek çok beğeniyorum. Henüz sana abone değilim. Seni her ay bayiden alıyorum. Ama yakında abone olacağım. Tatil yarışmalarına katılmayı çok istiyorum. Resme, yazıya ve şiire kabiliyetim var. Ama yarışmalarına katılmaya cesaretim yok. Diğer sebebi de yazacak veya çizecek bir olay ya da bir konuya raslıyamıyorum. Bu derdime çare bulursan çok sevineceğim. Doğan Kardeş'im, mektubuma cevap verirsin değil mi? Sonsuz sevgilerimi sunarım. Hoşça kal.

Sevgi Paşaoğlu — İSTANBUL

Sevgi Kardeş,

Seninkine dert denir mi? Korkacak ne var bunda. Bak ne güzel bir mektup yazmışsın. Dikkatle yazar, iyi çalışırsan şiirlerin, yazıların da elbette iyi olur. Yollamamakla hata ediyorsun. Sonra yarışmayı kazanmak da kaybetmek de insanın cesaretini kırmamalı. Sportmence karşılamalı, gelecek yarışmaya daha iyi hazırlanmalı. Ben hiçbir kardeşi bana yolladıkları yazılardan dolayı ayıplamıyorum. Tam tersine seviniyorum. Konu bulmakta güçlük çektiğini yazıyorsun. Bunda birçok kardeşler yanılıyorlar. Şiir konusu, yazı konusu diye önceden belli bir şey yoktur. Her gördüğün, yaşadığın şeyi konu olarak alabilirsin. Bir evi, bir köpeği, bir arkadaşını, okulda geçen herhangi bir olayı, bir sokağı, bir sümüklüböceği, bir kuyuyu, bir pirenin sıçrayışını, gözleri oynayan bir taşbebeği, bir ağacı, çekilen bir dişini, bir kedinin gülmesini... Ya da bambaşka bir şeyi. Zaten bu saydığım konuları daha önce bize güzel şiirler yollayan kardeşlerden seçtim. Yeter ki konu olarak seçtiğin şeyi bize güzel bir şekilde anlat. Hem sade, hem de güzel olsun anlatışın. Bunu başarmak için de ilk şart bol bol okumaktır. Sonra iyi ve özenli çalışmalı, yapabileceğin en iyi şeyi yaptığına kanaat getirince de hemen Doğan Kardeş'e yollamalısın. Gözlerinden öperim Sevgi Kardeş.

DOĞAN KARDEŞ

Sevgili Doğan Kardeş,

Ben küçük okuyucun Türkiyede olduğu gibi burada da seninle beraberim. 4 ay önce bu güzel ve uzak yerlere babam ve annemle geldim. Güneşin saat 14.30 da kaybolduğu uzun, karanlık gecelerde beni oyalıyan, bana yeni bilgiler öğreten dergim. Seni ne kadar çok seviyorum. Okurken kendimi güzel vatanımda zannediyorum. Burada 2 ay daha kalıp memleketime döneceğim. Eğer sen olmasaydın konuşmalarını anlamadığım arkadaşlarla ne yapardım? Sana ne kadar teşekkür etsem azdır. Selâm ve sevgilerimi bütün Türk kardeşlerime iletmeni rica ediyorum benim sevgili Doğan Kardeş'im.

Nuriye Şenel — İSVEÇ

Sevgili Doğan Kardeş,

Seni 1959 yılından beri okuyorum. Şimdi Lise 2 nci sınıfa geçtim. Ama gene de senden eskisi gibi zevk alıyorum. Haziran sayında «Boş zamanları değerlendirme» başlığı altında bir yazını okudum. Bu başlığın üzerinde de model uçak yapan çocukların resmi vardı. Yurdumuzun bu köşesinde böyle meraklaı olan çocuklara raslamadım. Ve buralarda ne model uçak malzemesi ne de plân bulabiliyorum. Bundan dolayı sana mektup yazıyorum. Eğer böyle bir malzeme satan bir yer biliyorsan bana oranın adresini bildir. Bu arzumu yerine getirirsen çok sevineceğim. Sevgilerimle

Yılmaz Gürsoy — ANTAKYA

Sevgili Yılmaz Kardeş,

Böyle güzel bir merakın olduğu için seni tebrik ederim. Gelecek sayılarımızda model uçaklar ve roketlerle ilgili güzel yazılar bulacaksın. O zaman sana İstanbulda bulunan model uçak kulübünün adresini vereceğim. İstediğin şeyleri oraya sorarak daha geniş bilgiler edinebilirsin. Sevgiyle gözlerinden öper, başarılar dilerim.

DOĞAN KARDEŞ

★ En güzel ve en ucuz hediye Doğan Kardeşin hediyelik kitaplarıdır ★

Sevgili Doğan Kardeş,

Seni 1961 Ocak ayından beri alıyorum. Senden çok memnunum. Hayvan dostlarına resmimi yolluyorum. Derslerle ilgili bilmediğim bazı şeyleri senden okuyorum. Seni her ay dört gözle bekliyorum.

Seni okudukça bilgim artıyor. Tatillerde her zaman seni okuyorum. Hep benim yanımdasın. Babam izin alırsa matbaanı görmeye geleceğim. Hoşça kal Doğan Kardeş.

Salih Tümsavaş — SİİRT

Sevgili Doğan Kardeş,

Ben Gemlik, 27 Mayıs İlkokulunun 4 üncü sınıfındayım. Seni evde hepimiz seviyoruz. Babama, anneme masallarını okuyorum. Kardeşim Fulya da Alev ile Ateş'i çok seviyor. Senin okuyucularının çoğalması için ben de bir arkadaşımı, sünnet hediyesi olsun diye sana abone kaydettirdim. Saygılarımla.

Oya Özgür — GEMLİK

Sevgili Doğan Kardeş,

Geçen yıl İlkokulu bitirdim. Orta okula kaydoldum. Ağabeyim Hayrettin Ziya Gürer sana dört yıldır abone. Ben de aybaşları sen gelesin de okuyayım diye postacıyı gözlerim.

İki ay önce bahçemizde bir kedi yavruladı. Onu yavrularıyla ilk ben gördüm. Anneme yalvardım. Ve onu yavrularıyla birlikte evin bir köşesine yerleştirdik. Hayvanları çok seviyorum. Benden sana sevgiler Doğan Kardeş.

Kemal Güner — TRABZON

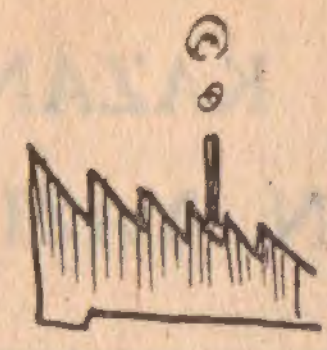

Sevgili Doğan Kardeş,

Ben sizin yeni abonelerinizden Fatma Ersen'im. Ayda bir çıktığın için ay başlarını dört gözle bekliyorum.. Ben Atatürk İlkokulu IV A sınıfı öğrencilerindenim. Burası Karabük. Karabük'te demir çelik fabrikaları var. Burada oturan hemen herkes demir işleri ile uğraşıyor. Söyliyeceklerim burada bitti. Hoşça kal...

Fatma Ersen — KARABÜK

Sevgili Doğan Kardeş,

Ben Manisa, Ali Rıza Çevik İlkokulunda okuyorum. Senden geçen temmuz ayındanberi birçok bilgiler öğrendim. Buna çok memnunum. Babam Manisa'da Ziraat makineleri uzmanı. Biz iki kardeşiz. Özer ve ben. Doğan Kardeşin bütün okuyucu kardeşlerine sonsuz selâm ve sevgiler.

Tamer Şener — MANİSA

Sevgili Doğan Kardeş,

Seni 1963 yılının ağustos ayından itibaren almaya başladım. Küçükken senin nasıl bir dergi olduğunu bilmiyordum. Şimdi ben ilkokulun 3 üncü sınıfındayım. Doğan Kardeş'i almalarını sınıf arkadaşlarıma tavsiye ettim. Çalışmalarınızın bundan böyle de bizlere faydalı olmasını dilerim. Selâmlar ve iyi günler Doğan Kardeş.

Tülay Barlas — ANKARA

HEDİYELİ ABONE KAMPANYAMIZ !...

Doğan Kardeş Dergisine «3» yeni abone bulan kardeşlere bir «Doğan Kardeş kitabı» hediye ediyoruz. Kim bu hediyeli abone kampanyasına katılmak isterse, bize bulduğu «3» yeni abone kardeşin ayrı ayrı

— Adını, soyadını, ev adresini,

— Yıllık abone bedeli olan 10 liradan 3 abonenin tutarı 30 lirayı banka veya posta havalesiyle P.K. 1146 İstanbul adresine gönderdiğini ve kendi adını, soyadını, adresini

açıkça P. K. 1146 - İstanbul adresine bildirilmelidir.

YARIŞMAMIZI KAZANAN KARDEŞLERDEN YAZILAR

AMerikalı öğrenci: Donna Ratcford

«Merhaba Türk kardeşlerim,

Türkiye hakkındaki ilk intibalarımı, iyice emin olmadan söylemeyi doğru bulmamıştım. Bekledim. Şimdi artık eminim. Türkler müşfik, dost harika insanlar. Şahane bir memlekette yaşıyorlar. Sayısız kıyıları, yemyeşil vâdileri, yüksek dağları var bu memleketin. Bütün hislerimde samimî olduğuma emin olabilirsiniz.

Amerikadan yola çıktığım zaman ne Türk dilini ne de Türk âdetlerini bildiğimden nasıl karşılanacağım hakkında en ufak fikrim yoktu. Şimdi o zamanki endişelerime gülüyorum. Zira hiç yabancılık çekmedim, her gittiğim yerde iyi kabul gördüm...»

Bu sözleri, bir buçuk ay kadar kısa bir zamanda, kardeş gibi yaşayarak her şeyimi paylaştığım Amerikalı arkadaşım Donna Ratcford söylüyordu.

Donna, Amerikan Field Servis'in memleketimize yollamak için seçtiği çalışkan idealist talebelerden biriydi. Onu davet ederken kendi menfaatlerimi üstün görmüştüm. Bütün arzum lisanımı ilerletmek ve bu sırada Amerikayı, Amerikalıları tanımaktı. Fakat Donna bütün ideallerimi değiştirdi. Çünkü memleketimizi hiç tanımıyordu. Bazı şeyler biliyordu ne yazık ki bunlar hakikatten çok uzaktı. Meselâ Atatürk'ü tanıyordu, fakat sadece bir savaş kahramanı olarak. İnkılâpçı Atatürk'ü bilmiyordu... Sokakta giderken gözleri peçeli kadınlarımızı, fesli erkeklerimizi arıyordu. Her köşesi tarih kokan Bursa'mızda, camilerde veyahut turistlere ait dükkânlarda gördüğümüz eski Türkçe yazıları tercüme edemeyişim Amerikalı kardeşimi hayretler içinde bırakıyordu. İlk geldiği gece Türkleri bana böyle anlatmadılar, siz herhalde çok modern bir ailesiniz demişti. O sırada ona hiçbir şey söylemedim. Çünkü bizleri tanıması için anlatacaklarımı görmesi lâzımdı... Zamanla, aile dostlarımızla, arkadaşlarımla yakın temasları neticesinde bu düşünceleri tamamen değişti ve Türkler çok modernmiş, memleketlerimizin arasındaki fark yalnız tabiat değişikliği demeye başladı.

Yaşadığı her gün onu yurdumuza biraz daha bağlıyordu. Türkiyenin taşına, toprağına, her gördüğü şeyine hayrandı. Âdeta âşık olmuştu memleketimize. Ayrıldığı günü tasvir etmek ise çok güç. Onu götüren uçak sanki Türkiyeden değil anavatanından götürüyordu. Tekrar geleceğim demişti.

Bir yabancı kardeşe memleketimizi tanıtıp sevdirdiğim için çok mutluyum.

Sevgili kardeşlerim hepinizi bu millî vazifeye davet ederim.

Ablanız,

EVNUR OZAN

GAZETE! GAZETE!..

Yazan: Selma ERSES

Ankara - İstanbul tren yolu üzerinde küçük bir köy vardır. Adı: Sazak. Haritada ararsanız yerini bulamazsınız. Burası, trenin bazan birkaç dakika durduğu, bazan da hiç durmadan geçtiği küçük bir istasyondur. Onun, hangi vilâyet sınırları içine girdiğini de söyleyemiyeceğim. Çünkü o anda tren memurundan öğrenemediğim gibi, sonradan sorduğum kişiler de bir cevap veremediler.

Trenimiz Sazak'a gelir gelmez durdu. Zannedersem aynı hatta, karşıdan yaklaşan diğer bir treni bekliyordu. Bu zaman zarfında on-onbeş kadar çocuk pencerelerin altlarına koşarak:

— «Gazete!...» diye bağırıyorlardı.

Önce, ne demek istediklerini anlıyamadım. Fakat dikkatli dinleyince kelime kafamda mâna kazandı. Anadolunun kovnunda küçük bir köy ve bu köyde okumaya susamış çocuklar.

Birkaçı, masanın üzerinde duran gazeteleri asağıdan görmüş olacaklar ki:

— «Abla, o gazeteyi versene!» diye ellerini bize doğru uzattılar. Bir yandan da bağırışıyorlardı.

— «Abla, bana ver!»

— «Abla, ben isterim!»

Gözümü kapayıp gazeteyi dışarı fırlattım. Güvercinlerin mısır tanelerine üşüşmeleri gibi, ona doğru koştular. Bir tanesi kaptı ve göğsüne bastırarak kaçtı.

Arkadaşları mahzun mahzun:

— «O kendi okur, bize vermez!» diye çocuğu bana şikâyet ettiler.

— «Niye?» diye arkasından seslendim. «Sen okuduktan sonra, onlar da okusun!»

«Hayır» mânasında başını sallıyarak gazeteye daha fazla sarıldı.

Çocuklar, bu sefer masadaki diğer gazeteyi istediler.

— «Abla, ötekini...»

— «Onu da versene, abla!»

Bu sırada trenimiz hareket etti. Gazeteyi alıp içini ve dışını ayırdım. Birini bir tarafa, birini bir başka tarafa attım. Sevinç çığlıkları ile kapıştılar.

Onların bu okuma hevesi, annemin gözlerini yaşartmıştı.

— «Keşke evdeki bütün gazeteleri getirseydik» dedi. «Her istasyonda iki-üç tanesini dağıtırdık.»

Çocuklara, okulları olup olmadığını, buralara hiç gazete gelip gelmediğini sormak istediysem de, tren yavaş yavaş hızlanmıya başlamıştı. Yalnız, rüzgârın uğultusunda hâlâ onların sesleri duyuluyordu.

— «Gazeteee!...»

— «Gazeteeee!!...»

Sazak, Ankara - İstanbul demiryolu üzerinde, haritada görülmeyen nice köylerden biriydi. Her yerde olduğu gibi, oranın çocukları da okumaya hevesliydiler. Eğer yolunuz düşer de bu istasyondan geçerseniz, birer gazetenizi onlara vermekten çekinmeyiniz.

YUNUS

15 Haziran günü tatilimizi geçirmek için Marmara Adasına doğru vapurla yola çıkmıştık. Hava çok güzeldi. Vapur ağır ağır ilerliyordu. Çok mesuttum. Vapurun içinde oturmaktan canım sıkıldı. Güverteye çıktım. Epey dolaştıktan sonra vapurun burun kısmına gittim. Halatların üstüne oturdum. Rüzgâr yüzüme çarparken ben Marmara'nın mavi sularını seyrediyordum. Dalmışım. Tam bu sırada bir bağırma ile kendime geldim.

— Yunus'a bakın.

Hemen oraya koştum. Sulara baktım. Birden büyük bir balık sıçradı. Bu yunustu! Heyecanla yunusu takip ediyordum. Çok uzaktan bize yaklaştı ve vapurun yanından gitmeye başladı. Sular berrak olduğundan O'nu takip edebiliyordum. Bizimle yarışıyor bazan da sıçrıyordu. Sıçrarken dikkat ettim. Vücudu kaygansmış hissini veriyordu. Ağzı ördek gagasına benziyordu. Tam tepesinde bir deliği vardı. Bu delikten su fışkırıyordu.

Yavaş yavaş bir sürü yunus geldi hepsi bizimle yarışıyor, bazısı yorulup ayrılıyordu. Bazısının yanında yavrusu da vardı. Yavrular çok güzeldi. Ama yem gelenler yavaş yavaş ayrıldı. Fakat Birinci yunus hiç ayrılmadı. Hele bir ara öyle hızlandı ki bizi bile geçti. Fakat birden durdu. Vapur hızla gittiğinden O'nu gözden kaybettim. Yanımdaki amca:

— Yarışı kazanamayınca çatladı, dedi.

Bu lâfı anlıyamadım. Tam bu sırada annem beni çağırdı, gittim. Marmara'ya gelmiştik. Eşyalarla motora atladık. (Vapur yanaşmadığından kıyıya motorla gidilir). Marmara'ya çıktık. Ben babama sordum:

— Baba yunus da atlar mı?

Hafifçe güldü:

— Kimbilir, belki de dedi. O zaman babamın beni ciddîye almadığını düşündüm...

Bizi Ada'da tanıdıklar karşılarken benim aklım hâlâ yunustaydı...

Canan ÖNER

Yazan: Nevfel AKER

Bayan Muallâ annesine mektup yazmak için oturmuştu ama çocukların patırdısından aklını başına toplayamıyor, mektubu yazıp bitiremiyordu.

Bir gün evvel okulda aşı yapıldığından, çocuklar evdeydiler. Aşı hiç birini sarsmamıştı, sıhhatleri yerindeydi. Zaten yaramazlıkları da bundan ileri geliyordu. Aksi gibi sabahtan beri devam eden yağmur bahçeye çıkmalarına engel olmuştu.

Bayan Muallâ elinden kalemi bıraktı ve çocuklara döndü:

— Ayıp size çocuklar! Büyüdünüz hâlâ uslanmadınız. Pek önemli olan şu mektubu bile patırdınızdan yazamıyorum. Şöyle sakin sakin, bir oyun oynayamaz mısınız? Biz sizin yaşınızda iken, dayınızla ne oyunlar icat ederdik. Kimseyi rahatsız etmeden bir kenara oturur, faydalı oyunlar oynardık.

Cüneyt:

— Hava açık olsa biz de böyle can sıkıntısından patlamazdık. Dışarda koşar, oynar, bisiklete binerdik, evin içinde ne oynanır ki?

— Meselâ harita oyunu ne iyidir. Hem illeri ilçeleri iyice öğrenir, hem de böyle patırdı yapmamış olursunuz.

Çocuklar annelerine hak verdiler. Çünkü bilirlerdi ki çok vakit patırdılarını hoş görür, hattâ onlarla beraber oynadığı da olurdu.

Gülçin Türkiye haritasını getirerek yere yaydı, Cüneytle Hakkı da onun gibi yere uzandılar. Biri il veya ilçenin nerede olduğunu soruyor, ötekiler bulup gösteriyorlardı. En çabuk bulan, ötekilere sormak hakkını kazanıyordu.

Bir zaman sessiz geçti ise de, yüksek sesle tartışmaya başlayıp işi azıttılar. Gülçin, Hakkıdan çabuk bulduğunu ileri sürerek, mızıkçılık yaptı. İki oğlan bir olup onun damarına basmaya başladılar.

Bu durum karşısında bayan Muallânın yine aklı karıştı, ne yazdığını, ne yazacağını şaşırdı ve çocuklarına:

— Şimdi size bir bilmece söyliyeceğim. Cevabını bulmak için düşünün. Onbeş dakika müşaade ediyorum. Bulan hiç sesini çıkarmasın. Siz bilmeceyi çözünceye kadar ben de mektubu bitireyim.

Annelerinin bu buluşu çocukların hoşuna gitti Bayan Muallâ bilmecesini söyledi.

— (Benden zevk almasını bilenler için çok iyi bir arkadaşım. İyi vakit geçiririm. Benimle arkadaş olanlar daima benden faydalanırlar. Onları bazen kuzeyin buzlu ülkelerine, bazen gökyüzüne götürürüm. Denizlerin dibinde, balıklar arasında yaşatırım. Hayatta her aradıkları şey bende vardır. Senede bir hafta bana ayrılmıştır. Bilin bakalım ben neyim?)

Çocuklar düşünmeye başladılar. Gülçin:

— Ne olur anneciğim, bize biraz ip ucu veriniz. Meselâ söylediğiniz bilmece yenir mi, yenmez mi? Diye sordu. Annesi gülümsedi:

— Yenmez ama bazı kimseler için (Onu yuttu) dediklerini duydum. Diye cevap verdi. Bu sefer Cüneyt atıldı.

— Ben de bir şey sorayım, renkli mi? Renksiz mi? Sesli mi? Sessiz mi?

Bayan Muallâ:

— Renkli de olur, renksiz de. Aslında sesli değildir ama, İnsanlar ona ses verirler dedi. Bu sefer Hakkı söze karıştı:

— Kokusu var mı? Yok mu?

Annesi:

— Bayılırım kokusuna, hepsinin kendine göre kokusu vardır. Hele onlarla dolu bir odaya girmek ne zevklidir. Ama siz bana boyuna sual soracağınıza oturup düşünün, ben de mektubumu yazayım. Cevabınızı sonra verirsiniz dedi.

Çocuklar düşünceye daldılar, bu sessizlikten faydalanan Bayan Muallâ mektubunu bitirerek zarfın üzerini yazıp yapıştırdı. Çocuklara:

— Hepiniz bilmecenin çözümünü açıklayın bakayım? Doğru bilene ondan bir tane hediye edeceğim, dedi. Cüneyt:

— Ben sinema olduğunu tahmin etmiştim ama, şimdi siz (bilene bir tane hediye edeceğim) deyince bulduğumun yanlış olduğunu anladım,

dedi. Bayan Muallâ:

— Buluşunda biraz haklısın Cüneyt. Sinemada insana iyi vakit geçirtir, ülkeden ülkeye ulaştırır, birçok şeyler öğretir ama, benim bilmecem gibi, her vakit, her yerde insana arkadaşlık edemez, dedi. Hakkı:

— Sakın bu bizlere anlattığınız masallar olmasın? Onların içinde Eskimolardan tutunda kızıl derililere, deniz altında yaşayan balıklara kadar hepsi var. Yalnız masalın kokusu olmaz, onun için galiba ben de bilmeceyi çözemedim.

Bayan Muallâ:

— Biraz yaklaştın Hakkı ama tam benim bilmecenin karşılığı değil, dedi.

O aralık Gülçin:

— Buldum! Diye bağırdı. Deminden beri (yutmak) Kelimesini düşünüp duruyordum. Geçen gün son aldığınız (Kuzey göçebeleri) kitabını pek çabuk bitirdiğim için (Kızım sen bunu okumadın âdeta yuttun, demiştiniz. Zaten bilmecenizin kitap olduğundan şüphelenmiştim ama bu yutmak sözü beni uyandırdı. Gerçekten insan kitap okurken başka bir âleme göçüyor, hem birçok şey öğreniyor hem de vaktin nasıl geçtiğini anlamıyor. Yalnız hepsinin ayrı ayrı kokusu vardır dediniz. Hiç farkında değildim, dedi. Cüneyt de söze karıştı:

— Anneciğim, renkli de olur renksiz de. Sesli değildir ama insanlar ona ses verir dediniz ne olur bunu da belirtin, dedi. Bayan Muallâ:

— Büyük bir kütüphaneye girdiğinizi düşünün. Bir yanda deri ciltli kitaplar, bir yanda matbaadan yeni gelmiş, henüz mürekkep kokusu gitmemiş olanlar, kendine has kokulu eski kitaplar var. Bu kokuların hiçbiri öbürüne benzemez. Sonra içinde çok güzel renkli resimler bulunan kitaplar vardır. Yüksek sesle okununca da sesli olurlar dedi.

O hafta (Kitap haftası) olduğundan bayan Muallâ zaten çocuklarına kitap alacaktı ama onları oyalamak için böyle bir bilmece oyunu icat edivermişti.

Böylece annesi Gülçinle bilmeceyi çözüşüne karşılık (Küçük kadınlar) kitabını aldı. Hakkı ile Cüneyt te Buluşları biraz olsun soruya uygun düştüğünden teselli mükâfatı olarak ufak birer kitaba sahip oldular.

MAYMUN...

Almancadan çeviren: Aydos TÜRK

Geminin güvertesinde, yolculardan başka, yaramaz büyük bir de maymun bulunuyordu. Maymun, kendini herkesin sevdiğini sanki biliyormuş gibi istediğini rahatça yapıyordu. Birden bire kaptanın oniki yaşlarındaki oğlunun üzerine atladı; kasketini başından kaptı ve başına geçirerek ilk seren direğine atladı. Sonra şapkayı elleri ve dişleri ile parçalamaya çalıştı. Yolcular buna katıla, katıla gülüyorlardı. Çocuğun da öfkeden sinirleri gerilmiş yüzünün rengi kıpkırmızı olmuştu. Birden bire maymunun arkasından o da direğe tırmanmaya başladı. İlk seren direğine geldiği zaman kasketi alacağına inanmıştı. Daha çabuk davranan maymun bir seren daha yukarıya atladı.

Öfkeden deliye dönmüş olan çocuk, bu savaşı, bir an bile bırakmayı aklından geçirmiyordu. Böylece her iki kavga horozu göz açıp kapayıncaya kadar çok yükseklere tırmanmışlardı.

Maymun bütün gücü ile serenin ucuna kadar uzanarak kasketi oraya taktı. Oradan da ana direğin tepesine sıçradı, sevinmeye başladı.

Ana direk ile serenin arasındaki uzunluk bir buçuk metreyi geçiyordu. Kaskete yetişmek için ana direği bırakmaktan başka çıkar bir yol yoktu. Çocuğun zaman geçtikçe kasketi almak isteği önüne geçilmez bir hal alıyordu. Tehlikeyi düşünmeden serenin üzerinde yürümeye başladı. Bunu gören yolcular gülmeyi bırakarak korkmaya başladılar. Çocuğun atacağı bir yanlış adım onun dengesinin bozulup aşağıya düşüp ölmesine sebep olabilirdi. Kasketi yakalasa bile geri, geri yürümesine olanak yoktu.

Aniden, bu görünüşe dayanamıyan biri, bir çığlık attı. O ana kadar gözü hep kaskette olan çocuk aşağıya bakınca dengesini yitirip sağa, sola yalpalanmaya başladı...

Bu sırada çocuğun babası, kaptan, kamarasından çıktı. Elinde martıları vurmak için kullandığı bir tüfek vardı. Direğin üstünde dengesini yitirmiş olan oğlunu gördü. Tüfeğini hemen ona doğrulttu ve bağırdı: «Suya! Suya atla çabuk!» Çocuk hâlâ yalpalıyordu. Bir türlü suya atlamaya cesaret edemiyordu. Kaptan tekrar: «Atla aksi halde vururum! Bir, iki, üç...» saymasına vakit kalmadan çocuk başüstü denize atladı.

Tayfalar bir anda denize dalıp çocuğu gemiye aldılar. Az sonra yuttuğu suları ağzından ve burnundan dışarı çıkardılar. Çocuk yeniden solumaya başladı. Bunu gören kaptan sevincinden boğazını sıkmışlar gibi bağırdı. Sonra ağladığını kimseye göstermemek için kamarasına döndü...

KÜÇÜK DURSUN'UN AĞRISI

Cumhuriyet Bayramında otomobille Ayvalık'a gittim. .dalar denizinin girintili çıkıntılı sahillerini seyre doyamadım. Bu mevsimde bile tarlalar, bayırlar, dağlar yemyeşil cennet gibi. Pamuk ve zeytin toplayan köylülerle konuştum. Hepsi çalışmalarının mutluluğu fakat okumamanın üzüntüsü içindeler. Parolaları: Biz okumadık bari çocuklarımız okusunlar. Hoş beşten sonra birbirimize işlerimizden bahsettik. Demindenberi pamuk tarlalarında köylüleri seyreden eşim ve oğluma hasat hakkında bilgi veren yaşlı, ak saçlı ihtiyar birden bana dönerek,

— Demek doktorsunuz, dedi.

— Evet.

— Bey, ben hekimi gökte ararken, yanımda buldum. Torunum beş gündür hasta. Ateşi, ağrısı var. Onu düşündükçe güç kuvvetten kesiliyorum. Evim şu zeytinliklerin altındaki köyde. Bir muayene eder misiniz?

— Hay, hay... Atlayın arabaya beraber evinize gidelim.

— Teşekkür ederim.

Aman Allahım ne temiz bir ev. Tahtalar gıcır gıcır silinmiş, odalara yayılmış kilimlerde bir tek toz yok. İnsanın içi açılıyor. Yatakta yatan küçüğe döndüm.

— İsmin ne evlâdım?

— Dursun Akyüz.

— Kaç yaşındasın?

— On bir.

— Okula gidiyor musun?

— Evet, bu yıl ilk okulu bitireceğim.

— Şikâyetin ne?

— Karnım ağrıyor, bulantım var. Ayrıca yutmakta güçlük çekiyorum, ne yesem çıkarıyorum.

— Boğazını aç bakayım.

Bademcikler şişmiş, kızarmış.

— Belin ağrıyor mu?

— Hem de nasıl?

— Anjin olmuş, üşütmüşsün. Karnın da ağrıyor, sık sık da acıkıyorsun değil mi?

— Evet.

— Senin bir kusurun var, onu da bilmediğinden yapıyorsun. Tırnaklarını kesmiyor, parmaklarını ağzına götürüp yiyorsun. Çok yanlış. Ben sende boğaz iltihabından başka bir de karnında solucan olduğundan şüpheleniyorum. Bu huyundan mutlaka vazgeçmelisin.

— Ben kırda açıkta uyumam. Solucan ağzıma nereden girdi dersiniz?

— Solucan yumurtaları çok küçük, minnacıktır. Toz toprakla oynayan kimseler ellerini yıkamadan ağızlarına götürürlerse miğde ve barsaklarında bu solucanlar kısa zamanda büyürler ve yediği besinlere ortak olurlar. O insanı kuvvetten, çalışmadan ederler.

— Kusacağım, söylemeyin doktor amca.

— Bakalım sen mi, yoksa ben mi haklı çıkacağım. Çantamda hem boğazını düzeltecek, ateşini düşürtecek haplar, hem de solucanları düşürecek şurup var. Şimdi sana tarif ettiğim şekilde iç bakalım.

— Sağ olunuz.

— Üç gün sonra İstanbul'a dönerken tekrar uğrayacak vaziyetini öğreneceğim.

— Eksik olmayın doktor.

İyilik yapmanın rahatlığı içinde Ayvalık'a geldim. Üç gün sonra dönüşte otomobilin sesini duyan Dursun, babası, dedesi ile evden fırladı, yanımıza geldi.

— Doktor amca görüyorsunuz ateşim düştü. Ayağa kalktım iyileştim.

— Memnun oldum, vücudunun davetsiz misafirlerinden ne haber?

— Solucanlar mı?

— Tabiî onları kastediyorum.

— Tam, iri iri kıvıl kıvıl on iki tane düşürdüm, artık karnım da ağrımıyor.

— Peki şimdi gene tırnaklarını yiyecek, parmaklarını ağzına götürecek misin?

— Hayır, tövbeler tövbesi. Bizim köy zeytinlik. Sabunumuz boldur. Her zaman ellerimi köpürte köpürte yıkıyorum.

Dr. Kâmran ŞENEL

KARAGÖZ OYNUYORUZ

Resim Sergisini Gezdik

Karagözcük — Babacığım bugün öğretmenimiz bizi aldı, 7 üstün istidatlı çocuk resim sergisine götürdü.

Karagöz — Nerede bu sergi?

Karagözcük — Galatasaray'da Yapı ve Kredi Bankasının yeni binasında.

Karagöz — Hani şu köylü çorapları sergisinin yapıldığı yerde mi?

Karagözcük — Evet, babacığım orada.

Karagöz — İyi ki, söyledin. Ben de gidip göreyim şu sergiyi. Merdiven filan yok da insan kolayca dolaşabiliyor.

Karagözcük — Ama doğrusu görülecek bir sergi.

Karagöz — Demek çok hoşuna gitti .

Karagözcük — Hoşuma gitti de lâf mı, bayıldım. Bu sergide Doğan Kardeş Tatil Yarışmalarında ödül kazanan yedi kardeşin seçme resimlerini göreceksiniz. Ama öyle olur olmaz çocuk resimleri değil. Çok güzel, çok ilgi çekici şeyler.

Karagöz — Gördün mü, ben de sana kaç defa söyledim durdum. Şu Doğan Kardeş'in tatil yarışmalarına katıl diye de sen aldırış etmedin. Katılsaydın şimdi belki senin de resimlerin sergilenirdi.

Karagözcük — Doğrusu imrendim babacığım. Hem de görme ne güzel sergilemişler. Bütün resimleri kartonlara yapıştırmışlar, sonra da tahta çerçevelere yerleştirmişler.

Karagöz — Desene resimleri süslemişler, süslemişler de öyle elâlemin karşısına çıkarmışlar.

Karagözcük — Resimlerin kendileri güzel olmasaydı, istedikleri kadar süsleyip püslesinler hiç para etmezdi. Resimlerin kendileri güzel de biraz süslenince daha bir alımlı olmuşlar.

Karagöz — Kim bu 7 çocuk?

Karagözcük — Doğan Kardeş'in geçen yıllardaki tatil yarışmalarında bu çocukların adlarını okumuştuk. Fakat renkli renkli resimlerini görmemiştik. Meselâ İdil Özerdem'in resimleri birer renk cümbüşü.

Karagöz — Hani şu şiirler söyliyen kız mı?

Karagözcük — Evet ta kendisi. Aynı zamanda onun şiir kitabını da Doğan Kardeş yayınlamış. Adı da kendisi kadar güzel: Güneşlerin Şarkıları. Kuzum babacığım bunu bana alsana.

Karagöz — Yarından tezi yok alırım.

Karagözcük — Eksik olma babacığım. Sen babaların en iyisisin.

Karagöz — Sen böyle güzel, iyi kitaplar okumak istedikten sonra, ben cimrilik eder miyim?

Karagözcük — Çok teşekkür ederim babacığım. Bu sergide Nevbahar ve Neveser Aksoy kardeşlerin resimleri de birer içim su. Ya o Filiz Başaran...

Karagöz — Hani şu açık kalb ameliyatı yapılan kız mı?

Karagözcük — Ta kendisi. Onun büyük yağlı boya tabloları görülecek şeyler. İçlerinde bir de Ayşe Üçok var. En küçükleri de o galiba.

Karagöz — Ay çatlıyacağım, hepsi de kız bunların. Hiç erkek yok mu aralarında.

Karagözcük — Nasılsa iki tane var babacığım. Zafer Atamer, Mehmet Günsür.

Karagöz — Hele şükür. Bunlar erkeklerin namusunu kurtardılar.

Bir Röportaj

ÇOCUK KİTAPLIĞI

Yazan: O. K.

Fotoğraflar: M. Bekâroğlu

Karagözcü Yalçın Genç ve öğretmeni İhsan Güleç

Arabamız bir yanında Mimar Sinan'ın en büyük eseri Süleymaniye Camii'nin ince minarelerinin yükseldiği öbür yanında ise kemerlerin altında küçük kahvelerin sıralandığı tenha bir meydanda durdu. Fotoğrafçı Muzaffer Ağabeyle ben indik.

«Nerede acaba?» dedi Muzaffer Ağabey.

«Bilmiyorum. Soralım» dedim. Kahvelerden birine yaklaştık. Yanda 4 - 5 çocuk yavaş sesle bir şeyler konuşuyorlardı Kahvenin önünde iskemlesine kurulmuş yaşlı bir adama sorduk:

«Süleymaniye Çocuk Kitaplığı nerededir acaba?»

Adam daha cevap vermeden çocuklar atıldılar:

«Gösterelim. Gösterelim. Biz biliyoruz!»

Bu büyük ilgiye şaşarak arkalarından yürüdük. Sokağın sağında taş bir kapıya daldılar. Biz de arkalarından.

Kitaplığa girince çocukların sevgisinin sebebini anladım. Burası gerçekten bambaşka bir dünya idi. Alçak ve yuvarlak masaların çevresinde minik iskemlelerine yüz kadar çocuk oturmuş. Şaşkınlık ve hayranlıkla beyaz perdedeki karagözü seyrediyorlardı. Arkada filim gösterme makinesinin yanında kitaplık müdürü İhsan Güleç'in güleç ve dikkatli yüzü seçiliyordu. Az sonra Karagöz bitti. Çocuklar büyük bir neşe içinde alkışladılar. «Şimdi şiirlere sıra geldi.» diye bağırdı bir küçük kardeş. Işıklar yandı. Şimdi onları daha iyi görebiliyorduk. Altı yaşından oniki - onüç yaşına kadar kız erkek karışık bir sürü kardeş sevinçle ellerini çırptılar.

«Şiir, şiir!»

Herkes şiir okumak istiyordu. Sonunda en küçüklerinden başlıyarak herkesin sırayla okumasına karar verildi. Atatürk İlkokulu'ndan iki kardeş, Gülengül Özbey ile Aynur Dektaş birer şiir okudular. Sonra fıkralar anlatıldı. Nadir Tonk kardeşin anlattığı fıkra çok beğenildi. Ben arkada Karagöz oynatan iki kardeşle konuşuyordum. Şaşırmayın. Gerçekten iki küçük çocuk oynatıyor Karagöz'ü. Hem de büyüklere taş çıkartacak bir ustalıkla. İnsan bir işi merak edinmeye görsün. Kabiliyeti de varsa kısa zamanda usta olur çıkar. Karagözcülerden Yalçın Genç, Gedikpaşa Ortaokulunun 2 nci sınıfında. Engin Şenel ise Mimar Sinan İlkokulu'nda okuyorlar. Derslerinden artakalan boş zamanı böyle hem güzel hem de eğlenceli bir işe ayırmışlar. Bütün okurlarımıza örnek olsun. «İnsan uğraştı mı her yerde, evinde bile Karagöz oynatabilir.» diyorlar. Yalçın Genç kardeşe soruyorum:

«Nereden aklına geldi Karagöz oynatmak?»

Kendine güvenen bir tonla konuşuyor:

«Karagöz benim mesleğimdir.»

Demek o kadar seviyor. Engin Şenel de yardımcısı. Karagöz oynatan başka kardeşler de varmış. Yaşları büyüyünce onlar gidiyorlar, yerlerine yeni yetişen daha küçükleri geliveriyormuş hemen.

Bu arada fıkralar da bitti. «Masal masal!» diye bağırdı çocuklar.

Bunun üzerine renkli projeksiyon'la «Tavşanla Kap-

kumbağa'nın Masalı» nı anlatmaya başladı Müdür İhsan Güleç. Bir renkli resim gidip öbür renkli resim görününce beyaz perdede «A a a !» diye bağırıyordu çocuklar.

Masalı biliyorsunuz. Hani tavşanla kaplumbağa bir yarış yapmaya karar vermişler. Nasıl olsa iki adımda geçerim diye düşünmüş tavşan. Oturup bir güzel lâhanaları yemiş ve uyumuş.

Masalın burasında perdede lâhanaları yedikten sonra uyuyan tavşan gösteriliyordu.

«Karnı da şişmiş!» diye bağırdı küçük bir kız kardeş.

Evet tavşanın karnı da lâhanadan şişince bir güzel uyumuş. Uyumuş ama bu arada kaplumbağa da yarışı bitirmiş. Ve bahsi kazanmış.

Bundan çıkarılacak ders: Nasıl olsa çabucak yaparım diye bugünkü ödevlerinizi yarına bırakmayın. Sonra tavşan kardeş gibi yaya kalırsınız.

Sonra da «Taçlı Yılan» masalı gene projeksiyonla anlatıldı. Doğan Kardeş'in herkesin tanıdığı «Alevle Ateş» inin de saydam kâğıtlara çocuklar tarafından boyanıp gösterildiğini görünce ne kadar sevindik bilemezsiniz.

Sonra yeniden şiirler okundu. Ve toplantı neşe için de dağıldı.

Şimdi İhsan Güleç Ağa bey'le konuşuyoruz. Yanında da yardımcısı ve karagözcü Yalçın Genç kardeş. İhsan Güleç bize Çocuk Kitaplığındaki çalışmaları anlatıyor:

«1958 den bu yana hafta da 2 gün bu toplantıları yapıyoruz. Perşembe ve Cuma günleri. Yazın toplantılarımız her gün oluyor. Bir çeşit eğitim proğramı yapıyoruz. Toplantılarımıza 200 kadar çocuk katılıyor. Bizden başka Ragıppaşa Çocuk Kitaplığı da böyle toplantılar düzenliyor. Toplantılarımız çok eğlenceli geçiyor. Filim gösteriyor, Karagöz oynatıyor, Şiir - fıkra anlatıyor, bilgi yarışmaları yapıyoruz.»

«Kim yönetiyor Bilgi Yarışmalarını?»

Yalçın Genç muzip bir gülümseyişle atıldı:

«Orhan Boran.»

Ben şaşırdım.

«Hangi Orhan Boran?»

«Ben» dedi Yalçın Genç.

Bu söze çok güldük.

İhsan Güleç sözlerine devam etti:

«Ayrıca İngilizce, Almanca dil kursları ile müzik çalışmaları da yapıyoruz. Kitaplık da bütün çocuklara açık. Evlerine kitap almak istiyenlere bir kart veriyoruz. 700 kadar kardeş kitaplığımıza kayıtlı. Doğan Kardeş yayınları da çok seviliyor.»

Sayın İhsan Güleç'e ve yardımcılarına teşekkür ederek ayrıldık. O sırada iki çocuk kitap almak üzere kitaplığa geliyorlardı.

Sevgili kardeşler, yolunuz düşerse Süleymaniye Çocuk Kitaplığına uğramayı unutmayın. Orada çok güzel sürprizlerle karşılaşacaksınız.

Yeni Yıl Hediyesi

Ayşe kahvaltı bulaşıklarını kurularken çok dalgındı.

Büyükbabasının sözleriyle kendine geldi:

«Elini çabuk tut kızım. Yılın son günlerinde okula geç kalmak hiç de hoş değil.»

İşini çarçabuk bitirdi. Üstünü başını düzeltti. Artık kendine iyice küçük gelen paltosunu giydi Çantasını alıp büyükbabasının odasına girdi.

İhtiyarın sağ ayağı alçıdaydı. Sırtını yastıklara dayamış yatağında oturuyordu. Son iki hafta içinde yüzündeki kırışıklıklar iyice derinleşmişti.

Kız dedesinin yanaklarından öptü.

«Her şeyin tamam mı?» diyerek gözlerini etrafta gezdirdi. «Koltuk değneklerin burada kitabın da şurada.»

«Benim için üzülme» dedi ihtiyar. «Birazdan komşu gelip sıcak bir çorba kaynatır, eksikleri de tamamlar. Çok iyi insanlar doğrusu. Her gün işlerini güçlerini bırakıp yardıma koşuyorlar. Görüyorsun ya merak edilecek hiçbir şey yok. Sen bütün dikkatini derslerinde topla. Bana yapacağın en büyük hizmet de bu. Haydi güle güle.»

Ayşe dedesiyle birlikte oturdukları bodrum katındaki minik odadan çıktı. Dışarda hava çok soğuktu. Rüzgâr saçlarını savuruyordu. Keskin ayazdan gözleri sulanmış burnunun ucu kıpkırmızı olmuştu. Yine derin düşüncelere dalmıştı.

«Güzel güzel geçinip gidiyorduk. İşte buna görünmez kaza derler. Şimdi herşey alt üst oldu. Yakında bir lokma ekmek bile bulamıyacağız. Apartman sahibi yeni bir kapıcı tutacak elbette.»

Ama onu asıl üzen şey çok daha başkaydı. Yılbaşında dedesine ciltli bir kitap hediye etmeyi tasarlamıştı. Uzun bir süredir harçlıklarını biriktiriyordu. Epeyce de parası olmuştu.

Ama son günlerdeki ufak tefek masraflar elindekini avucundakini çarçabuk eritivermişti.

Bütün gün aklını derslerine verebilmek için büyük bir gayret sarfetti.

Eve dönerken, kitapçı vitrininin önünde durdu. Parlak ciltli kitap daha satılmamıştı. İçi burkuldu. Başını önüne eğip kalabalığın arasına karıştı.

Ortalıkta bambaşka bir hava vardı. Vitrinler pırıl pırıldı. Yaldızlı süslerle donanmıştı. Kordelalarla bağlanmış paketler kimbilir kimleri sevindirecekti.

El işleri satan bir magazanın önünde tekrar durdu. Neler yoktu, neler! Kapakları deniz hayvanlarının kabuklarıyla bezenmiş kutular, kül tablaları, oymalar cicili bicili elbiseli bez bebekler, işlemeli örtüler...

El işlerine bakarken,

«Ben de böyle bir şeyler yapsam» diye söylendi.

★ Doğan Kardeş'in yıllık abonesi yalnız 10 liradır ★

«Ama ne?»

Birden aklına güzel bir fikir geldi. Hemen parkın yolunu tuttu. Kimsecikler yoktu. Her taraf çırçıplaktı. Meşe ağaçlarının altında yer yer palamut öbekleri göze çarpıyordu.

Bunları boyayıp ipe dizerek bir kolye yapacaktı. Belki kazandığı parayla plânını gerçekleştirebilecekti. Cepleri ağzına kadar dolunca evin yolunu tuttu. Palamutları yatağının altına saklıyacaktı. Tam bir sürpriz olmasını istiyordu.

O akşam yemekten sonra büyükbaba derin derin içini çekti.

«Bu akşam yalnızız» diye söylendi. «Ahmet amcan gelemiyecek. Alışverişin en canlı olduğu bir sıra tabiî.»

Ahmet amca sokak satıcısıydı. Her perşembe gecesi geçerken uğrar büyükbabasıyla satranç oynarlardı.

«Vah vah» diye söylendi kız. «Dedeciğim, bana niçin öğretmiyorsun? Baksana artık büyüdüm.»

Dedenin yorgun mavi gözleri parladı.

«Akılnla bin yaşa.» dedi. «Haydi koş bu babamdan kalma takımı getir de sana göstereyim.»

«Ben biraz biliyorum» dedi kız. «Size baka baka epeyce bir şeyler öğrendim.»

Dede taşların nasıl oynatılacağını anlatırken kızın aklına çok güzel bir fikir geldi. Bunu uygulamak için öylesine sabırsızlanıyordu ki, satranç dersini doğru düzgün dinliyemiyordu.

Dedesi yatar yatmaz, mutfağa geçti. Tamir takımlarını çıkardı. Palamutlardan bir satranç takımı yapmak istiyordu. Onun parasıyla da dedesine yılbaşı hediyesi alacaktı.

Sandıktan bir bir çıkarırken heyecandan elleri titriyordu. Palamutları delmek çok güç bir işti. Hiç aceleye gelmiyordu. Biraz zorlayınca kabuk çatlayıveriyordu. Palamutların dibindeki çanak gibi kısımlardan da yararlanmayı düşündü. Onlardan şapka yapacaktı. Sonra iğneyle çeşitli parçaları birleştirecekti.

Ondan sonraki günler, Ayşe boş vakitlerinde bir dakika bile boşuna durmadi. Takımdaki en minik taşlar olan piyonları palamutların dibindeki sert kapçıklardan yaptı. Onu asıl uğraştıran öteki taşlar oldu. Şah, vezir, fil, at için düzgün biçimli palamutlar seçti. Bunların da başlarına birer şapka kondurdu. Hele renkli kalemle yüzlerini de belirtince birden canlanıverdiler sanki!

Tam bitti diye rahat bir nefes alacağı sırada birden iki tarafı birbirinden ayırmanın imkânsız olduğunu farketti. Bir ara çekmecesini karıştırırken ona da bir çare buluverdi. Yeşil bir eldiven tekiyle ufak kırmızı bir yumak gözüne ilişti. Hemen eldiveni söktü. Minik ponponlar yapıp iğneyle şapkaların üstüne dikti. Artık her şey tamamdı. Hepsini bir kutuya yerleştirdi. Bu sırada hayli zaman geçmişti. O gece yeni yıl girecekti. Hava kararırken kosa koşa elişleri satan dükkânın yolunu tuttu.

Satıcı teyze ilkin kızın bir şey olacağını sanmıştı. Çeşit çeşit bebekler gösterdi. Ayşe amacını söyleyince iş değişti.

Kız elleri titriyerek paketi açtı. Satıcı teyze eğilip dikkatle baktı. Gözlerine inanamamıştı.

«Bunları sen kendin mi yaptın?» diye hayretle söylendi.

«Evet» dedi kız kalbi çarpa çarpa. Satıcı teyze Şah'ı eline aldı. Evirdi çevirdi.

«Yalnız bununla kimbilir kaç saat uğraşmışsındır!» dedi. «Çok güzel şeyler doğrusu. Ama çok geç kaldın.»

Kızın başından soğuk su dökülmüş gibi oldu.

«Çok mu geç?» diye söylendi.

«Öyle ya kızım» dedi satıcı teyze, «Herkes yılbaşı hediyesini çoktan aldı. Bu gibi şeyler ancak böyle zamanlarda satılır. Şimdi bu takımı satın alsam mutlaka bir yıl dükkânda kalır.»

Ayşe ağlamamak için dudaklarını ısıra ısıra dükândan çıktı. Hafif hafif kar atıştırıyordu. İçine bir gariplik çöktü. Büyükbabasına hiçbir şey hediye edemiyecekti. Hattâ o sevimli satranç takımını bile. Çünkü onunkiler fil dişindendi.

Acı bir rüzgâr dizlerini yaladı. Işıklı kalabalık caddede yapayalnızdı. Bir ara gözüne tanıdık bir sima ilişti. Dedesinin yaşlı dostu Ahmet amca. Seyyar arabasının camekânı buğulu buğuluydu. Kestanelerden sıcak buharlar çıkıyordu.

Hava kararmıştı ama adamın soğuktan morarmış burnu, yer yer şişmiş elleri farkediliyordu. Öylesine garip, öylesine yapayalnız bir hali vardı ki! Birden adamın tek basına oturduğu tavan arasında-

(Devamı Sh. 47 de)

OYUN EĞLENCE

DEVE

GEMİ

EV

TAVUK

ÇİN'Lİ BİLGİN

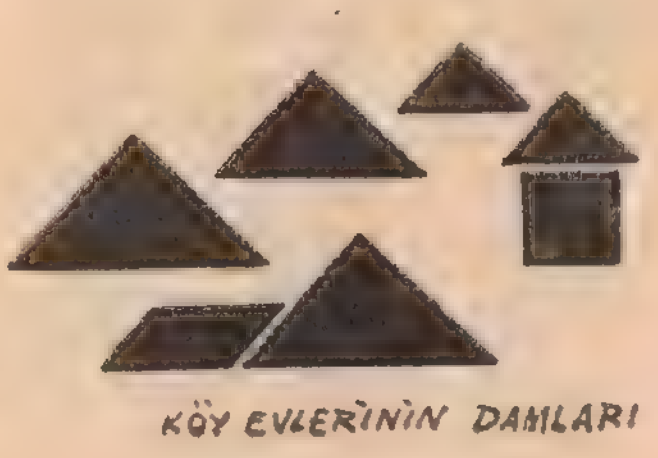

KÖY EVLERİNİN DAMLARI

SİHİRLİ ÜÇGENLER

İşte size eğlenceli bir Çin oyunu. Bir kartona yukardaki şekilleri aynı büyüklükte çizin. Sonra dikkatle kesin. Meydana gelen üçgenler sihirli birer taş gibidir. Bunları yanyana koyarak çeşitli canlı ya da cansız varlıklar yapabilirsiniz.

Bu üçgenlerle karşılıklı oyunlar da oynanabilir. 2 veya 4 arkadaş birleşerek bir maç yapabilirsiniz. Yalnız bütün üçgenleri kullanmak şart. Bakalım siz bizim verdiğimiz örneklerin dışında hangi şekilleri çıkaracaksınız?

ALTIN IRMAĞIN KIRALI

Yazan : JOHN RUSKİN

Çeviren : R. TOMRİS

ÇOK eskiden uzak, dağlık bir ülkede her yanı dik, kayalık dağlarla çevrili bir vâdi vardı. Dağların yalçın tepelerinden kar hiç eksik olmaz, buzlu çağlayanlar gürül gürül aşağılara akardı. Bu çağlayanlardan batıya akanı, öylesine yüksek bir tepeden aşardı ki her yer karanlık olduğu zaman bile güneşin ışınlarıyla yanar, altın bir sağanağa benzerdi. Bu yüzden de o bölgede oturanlar Altın Irmak adını vermişlerdi ona. Tuhaf diyeceksiniz ama ırmakların hiçbiri vâdiye inmezdi nedense. Dağların öte yanından geçer, geniş düzlükler, kalabalık kentler boyunca kırılıp giderlerdi. Yine de, bulutlar sık sık karlı tepelere yaslanıp yuvarlak çukurlarda tatlı tatlı dinleniyorlar diye vâdiye hep yağmur yağardı. Bütün ülkeyi sıcaklık,

kuraklık kasıp kavursa bile orada ekin bol, çimenler uzun, elmalar al, üzümler mavi, şarap tatlı olurdu. Bu verimli vâdiyi her gören o kadar şaşardı ki herkes Eşsiz Vâdi derdi ona.

Bu vâdinin sahipleri, Schwartz, Hans, Gluck adlı üç kardeştiler. Gluck'un ağabeyleri Schwartz'la Hans çok ama çok çirkin kimselerdi; uzun uzun kaşları, küçücük, donuk, her zaman yarı kapalı duran gözleri vardı. Siz bir türlü bu gözlere bakamazdınız ama onlar sizin tâ içinizi görürlerdi. Eşsiz Vâdi'de çiftçilik yaparlardı, çok da iyi huylu çiftçilerdi doğrusu. İşe yaramayan yaratıkları yaşatmazlardı. Yemişleri yiyorlar diye bütün karatavukları vururlardı. İneklerin sütünü içmesinler diye kirpicikleri öldürürlerdi. Mutfaktaki yemek artıklarını yiyen çekirgeleri zehirler, bütün yaz ıhlamur ağaçlarında öten Ağustos böceklerini hiç acımadan suda boğarlardı. Yanlarında çalışanlara para vermez, mutlaka bir kavga çıkarıp para vermeden kovarlardı onları. Ellerinde böyle bir çiftlik, kendilerinde bu huy varken zengin olmazlar mı hiç? Hem de nasıl zengindiler! Ekinlerini saklar, değeri iki katına yükselince satarlardı. Evlerinin her yanı altın dolu olduğu halde kimse, onların yoksullara bir kuruş verdiğini görmemişti. Kiliseye uğramazlardı bile. Vergilerini de hep oflaya poflaya öderlerdi. Kısacası öyle huysuz, öyle katı yürekli kişilerdi ki, tanıyanlar onlara «Kara Kardeşler» derlerdi.

Küçük kardeşleri Gluck'un ne yüzü ne de huyu ağabeylerine hiç ama hiç benzemezdi. On iki yaşlarında, sarışın, mavi gözlü, herkese iyi davranan sevimli bir çocuktu Gluck. Ağabeyleri böyle bir çocuğu nasıl sevsinler? Ona verdikleri en şerefli ödev, kebap şişlerini çevirme ödeviydi; ama cimri olduklarından sık sık kebap yemezlerdi. Kendilerine karşı da başkalarına oldukları gibi cimriydiler. Gluck onların ayakkabılarını boyar, yerleri siler, bulaşıkları yıkar, karşılığında da artıklarını yerdi. Onu terbiye edebilmek için yumruklarını da kullanırlardı.

Uzun bir süre her şey yolunda gitti. Sonunda çok yağmurlu bir yaz geldi çattı, her yeri altüst etti. Çimenler daha büyümeden sularla denize sürüklendiler; dolu bağları çürüttü, kötü bir hastalık fidanları kurutu. Yalnız Eşsiz Vâdi'ye her zamanki gibi bir şeycikler olmadı. Başka yerlerde yağmur yağmazken orada nasıl yağıyorsa, başka yerlerde güneş yokken orada pırıl pırıl parlardı güneş. Dört bir yandan çiftliğe ekin satın almak için gelenler Kara Kardeşler'e lânet okuyarak döndüler. Kardeşler canlarının çektiği parayı istiyor, çoğu kere de alıyorlardı. Yalnız yoksulların verecek paraları yoktu, hain kardeşlere yalvarmaktan, kapılarına çöküp açlıktan ölmekten başka ne yapabilirlerdi zavallılar?

Derken kış geldi; soğuk günler birbirini kovaladı. Bir gün ağabeyleri, Gluck'u kızaran etin başında bırakarak çıkıp gittiler, giderken de her zamanki öğütlerini tekrarladılar: Kimseyi içeri sokmayacak, kimseye bir şey vermeyecekti. Gluck ateşin yanına büzülmüştü, dışarda öyle bir yağmur yağıyordu ki. Üstelik mutfağın duvarları soğuk ıpıslaktı. Eti çevire çevire bir güzel kızarttı. «Ne yazık!» dedi kendi kendine, «Ağabeylerim kimseyi yemeğe çağırmazlar. Böyle güzel bir koyun budunu, kuru ekmek bile bulamayan insanlarla paylaşmak mutlaka sevindirirdi onları.»

O bu sözleri söylerken kapı hızlı hızlı vuruldu. Rüzgârın kapalı kapılara vurusunu hatırlatan bir sesti bu; vuran her kimse sıkıntıdaydı besbelli.

«Rüzgâr olacak» dedi Gluck. «Kim bizim kapımıza iki kere vurmaya cesaret edebilir?»

Yoo, rüzgâr filân değildi; işte yine hızlı hızlı vuruluyordu. Kapıda duran kimsenin acelesi vardı herhalde, başına gelecekleri göze almıştı.

Gluck pencereyi açtı, dışarı bakmak için başını uzattı.

Hayatında hiç bu kadar küçük bir adam görmemişti. Upuzun, bembeyaz bir burnu, yusyuvarlak, kıpkırmızı yanakları vardı adamcağızın. Yanakları o kadar kırmızıydı ki, gören iki gündür yüzünde bir ocak yanıyor sanırdı. Uzun, ipek gibi kirpiklerinin altında gözleri fırıl fırıl dönüyordu. Bıyıkları ağzının uçlarında burgu gibi iki kere kıvrılmıştı. Tuzla biberi karıştırırsanız ne renk alır? İşte saçları o renkti, omuzlarına kadar iniyordu. Boyu bir metreden uzun değildi; kapkara tam doksan santim uzunluğunda bir tüy süslüyordu şapkasını. Şapkası da bir metreydi. Yeleğinin uzantıları arkasında bir kuyruk şeklini almıştı; ama pek göründüğü yoktu bu kuyruğun. Üstüne giydiği kara, parlak koskocaman pelerin bütünbütüne örtmüştü onu. Durgun havada kimbilir ne kadar uzun dururdu bu pelerin? Eski evin çevresinde ıslık çalan rüzgâr onu öyle uzağa savurmuştu ki.

Adamcağızın bu tuhaf kılığı Gluck'u çok şaşırtmıştı doğrusu; ağzından tek kelime çıkmadan bekledi. Yaşlı adam tokmağı bir kere daha vurdu, dönüp uçan pelerinine baktı. O sırada Gluck'un pencereye yapışan sarı yüzünü, şaşkınlıktan açılan ağzını, gözlerini gördü.

«Günaydın!» diye bağırdı. «İnsan evine geleni böyle mi karşılar? Çok ıslandım; kapıyı aç da gireyim.»

Gerçekten de sırılsıklam olmuştu adamcağız. Başındaki tüy dayak yemiş bir köpeğin kuyruğu gibi, bacaklarının arasına girmişti. Üstünden sular sızıyordu. Bıyıklarından düşen damlalar ceketinin ceplerini dolduruyor sonra hızla dışarı akıyordu.

«Özür dilerim efendim» dedi Gluck. «Çok özür dilerim ama içeri alamayacağım sizi.»

«Ne?» dedi yaşlı adam.

«İçeri alamayacağım sizi - ne yapayım? Ağabeylerim dayaktan öldürürler beni böyle bir şey yaparsam. Ne istiyordunuz, efendim?»

«Ne mi?» dedi ihtiyar öfkeyle. «Isınabileceğim sıcak bir yer istiyorum; orada yaktığım koskoca ateş parlasın, çıtırdasın duvarlarda oynayıp dursun da kimse ondan yararlanmasın, ha? Bırak içeri gireyim. Isınacağım, o kadar.»

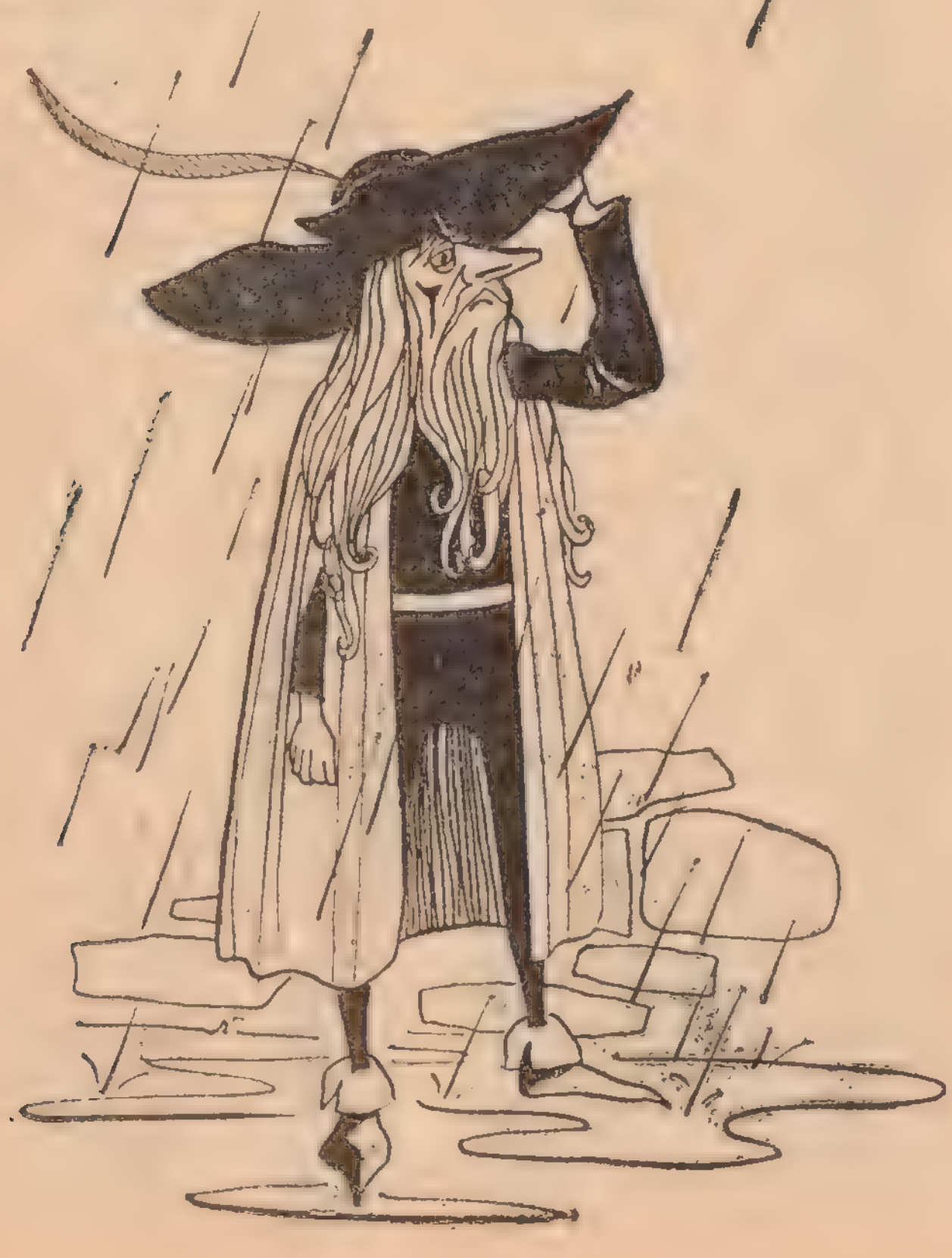

Gluck'un başı uzun bir süredir pencerenin dışında kalmıştı; havanın çok soğuk olduğunu anlamıştı böylece. Odadaki ateş tatlı tatlı hışırdıyor, gürüldüyor, bacaya doğru uzatıyordu parlak alevini. Koyun budunun güzel kokusu ağzını sulandırmıştı sanki. Onun böyle boş yere yandığını gören Gluck bayağı üzülmüştü. «Adamcağız çok ıslanmış» dedi, «girsin de biraz ısınsın bari.» Koşup kapıyı açtı. İhtiyar içeri girerken bacaları sarsan bir rüzgâr esti evin içinde.

«Aferin oğlum» dedi ihtiyar. «Ağabeylerinden korkma. Bana bırak o işi.»

«Aman ne olur onlarla konuşmaya kalkışmayın» dedi Gluck. «Zaten onlar gelinceye kadar kalamazsınız burada; yoksa beni öldürürler.»

«Hay Allah!» dedi ihtiyar. «Bunu duyduğuma üzüldüm. Peki ne kadar kalabilirim?»

«Kuzu iyice kızarana kadar» dedi Gluck. «Neredeyse oldu bile.»

İhtiyar adam mutfağa girdi, iskemleye oturdu. Şapkasını da bacadan sokmak için epey ter döktü. Tavan öyle alçaktı ki...

«Çok geçmez kurursunuz» dedi Gluck, sonra oturup koyunu kızartmaya devam etti. Ama ihtiyar kurumak bilmiyordu; her yerinden tıp tıp sular damlıyor, külleri ıslatıyordu. Ateş kıvılcımlanmaya, patlamaya başlamıştı bile, kapkara olmuştu. Böyle pelerin görülmemiştir: Her kıvrımı bir oluktu sanki.

Bir süre yerlere küçük ırmaklar gibi yayılan suyu seyrettikten sonra, «Pelerinizi alabilir miyim?» diye sordu Gluck.

«Hayır, teşekkür ederim» dedi ihtiyar.

«Ya şapkanızı?»

«Rahatım, teşekkür ederim dedi ihtiyar. Sesi oldukça sertti.

«Ama efendim» dedi Gluck, «ateş neredeyse sönecek.»

İhtiyar «İyi ya» dedi kuru bir sesle. «But da daha geç kızarır.»

Gluck adamın sözlerine çok şaşmıştı. Hem soğukkanlı hem de terbiyeli bir adamdı ihtiyar. Etin başına döndü çocukcağız, tam beş dakika ağzını açmadı.

Sonunda ihtiyar adam «But güzel olmuşa benzer» dedi. «Bir parça veremez misin bana?»

«Olmaz, efendim» dedi Gluck.

«Ama ben çok açım» dedi ihtiyar. «Dündenberi yemek koymadım ağzıma. Bir parçasını koparsan anlamazlar bile!»

Öyle üzgün bir sesle konuşuyordu ki, Gluck dayanamadı. «Bana bir parça vereceklerini söylemişlerdi» dedi. «Onu size vereyim ama başka istemeyin benden.»

Yine, «Aferin oğlum» dedi ihtiyar.

Gluck bir tabağı ateşe tutup ısıttıktan sonra bıçağı biledi. «Dövseler de aldırmam» diye düşündü.

Tam koca bir parça kestiği sırada, kapı gürültüyle vuruldu. İhtiyar altı yanmış gibi fırladı iskemlesinden. Gluck parçayı yerine yerleştirdikten sonra kapıya koştu.

«Bizi bu yağmurda neden beklettin?» diye bağırarak şemsiyesini Gluck'un suratına fırlattı Schwartz. Hans da kardeşinin kulağına bir yumruk attı, «Neden bekletttin ya?» diyerek ağabeyinin ardından mutfağa girdi.

Schwartz kapıyı açaraçmaz «Bu da ne!» diye haykırdı.

«Hiiç» dedi ihtiyar. Şapkasını çıkarmış, mutfağın ortasında duruyordu. Yerlere kadar eğilip onları selâmladı. «Bu da kim oluyor?» dedi Schwartz, orada duran oklavaya uzandı.

«Bilmiyorum ağabeyiciğim» dedi Gluck. Korkudan sapsarı kesilmişti.

«Nasıl girdi buraya?» diye kükredi Schwartz.

Gluck yalvarırcasına, «Sevgili ağabeyiciğim» dedi, «öyle ıslanmıştı ki...»

Oklava tam Gluck'un başına iniyordu ki ihtiyar üçgen biçimindeki şapkasını uzattı. Şapkaya değer değmez Schwartz'ın elinden uçtu oklava, rüzgârlı havalarda uçuşan saman çöpleri gibi döne döne odanın öteki ucuna kadar gitti, sonra düştü. Şapkadaki sular dört bir yanına püskürmüştü odanın.

İhtiyara dönerek, «Kimsiniz siz?» dedi Schwartz.

«Ben yoksul bir adamım» dedi ihtiyar. «Geçerken pencereden ateşinizi gördüm, on dakika ısınayım dedim.»

«Lütfen geldiğiniz gibi gidin öyleyse» dedi Schwartz. «Mutfağımız yeteri kadar ıslak zaten. Bir de herkesi kurutacak yer yok.»

«Yaşlı bir adam bu havada nasıl sokağa atılır?» dedi ihtiyar. «Şu beyaz saçlarıma bakın.» Önce de söylemiştim ya, saçları omuzlarına kadar iniyordu.

«Saçların seni sıcak tutar!» dedi Hans «Yürü bakalım!»

«Ama çok açım, efendim. Gitmeden bir lokma ekmek verir misiniz?»

«Ekmek, ha!» dedi Schwartz. «Sen bizi ne sanıyorsun Allahaşkına? Başka işimiz kalmadı da ekmeğimizi senin gibi kırmızı burunlulara mı vereceğiz?»

Hans alaylı bir sesle, «Tüyünü sat!» dedi. «Haydi defol!»

«Bir lokmacık» diye yalvardı ihtiyar.

«Defol!» dedi Schwartz.

«Ne olur, efendiler, yalvarırım.»

«Çık, yoksa gebertirim seni!» diye bağırdı Hans. Adamcağızın yakasına yapıştı; ama dokunur dokunmaz o da oklava gibi döne döne karşı köşeye düştü. Schwartz çok öfkelenmişti buna, ihtiyarı kovayım diye üstüne yürürken o da Hans'la oklavanın ardından yere yuvarlandı, düşerken başını vurdu duvara. Üçü orada yatadursunlar ihtiyar öyle bir dönmeye başladı ki o uzun pelerini bütün gövdesini sardı, başındaki şapkayı bile örttü (her yanını değil tabii, tavan alçaktı çünkü). İhtiyar o burgu biçimindeki bıyıklarını bir kere daha burduktan sonra soğukkanlılıkla karşılık verdi: «Beyler, iyi günler Bu gece onikide yine geleceğim. Beni böyle karşıladığınız için bir daha evinize gelmeyeceğim dersem şaşmazsınız sanırım.»

Yattığı köşeden korka korka kalkan Schwartz, «Seni burada bir daha yakalarsam» diye mırıldanıyordu ama o daha sözünü tamamlamadan ihtiyar kapıyı vurduğu gibi gitti. O anda bir kara bulut kümesi geçti pencerenin dışından, kıvrılarak

binlerce şekle girdi, dönerek ovaya yayıldı, yağmurda eriyip kayboldu sonunda.

«İyi iş doğrusu Bay Gluck!» dedi Schwartz. «Koyunu kes bakalım. Bir daha böyle bir şey yaptığını gögörürsem - a a bu koyun kesik -»

«Bana bir parça vereceğinizi söylemiştiniz» dedi Gluck.

«Sen de sıcakken kesip bütün salçayı silip süpürecektin, değil mi? Merak etme, bir daha söz-möz vermem. Çık dışarı bakalım, ben çağırıncaya kadar kömürlükte otur.»

Gluck odadan çıkarken iyice üzüntülüydü. Ağabeyleri yiyebileceklerı kadar yediler, geri kalan koyunu da dolaba kilitleyip içmeye başladılar.

Ne gececydi ama! Rüzgâr uğulduyor yağmur yağıyordu durmadan. Kardeşler yataklarına yatıp da sızmadan önce kepenkleri kapamayı, kapıya çift sürgü vurmayı akıl edebildiler. Çoğu kere aynı odada yatarlardı. Saat onikiyi çalarken korkunç bir gürültüyle uyandılar. Oda kapısı öyle bir sarsıntıyla açılmıştı ki ev yerinden oynamıştı sanki.

Schwartz yatağından fırlayıp «Ne oluyor?» diye bağırdı.

«Hiç» dedi ihtiyar, «ben geldim.»

İki kardeş yastığın üstüne oturarak karanlığa diktiler gözlerini. Oda suyla dolmuştu. Kepenkteki delikten giren solgun ay ışığında ihtiyarı gördüler. Odanın ortasındaki köpük kümesinin üstüne rahat bir yastığa kurulur gibi oturmuş, onunla birlikte bir aşağı bir yukarı inip çıkıyor, zıplayıp duruyordu. Şapkası da başındaydı; tavan tepede olmadığına göre bol bol yer vardı ona.

Alaycı bir sesle, «Rahatınızı kaçırdım galiba» dedi. «Korkarım yataklarınız da biraz ıslandı. İsterseniz kardeşinizin odasına gidin; oradaki tavan yerli yerinde.»

Bir kelime daha söylemeden Gluck'un odasına koştular. İliklerine kadar ıslanmışlardı, korku içindeydiler.

«Kartımı mutfak masasının üstünde bulacaksınız» diye bağırdı ihtiyar. Bu son gelişimi unutmayın.»

«İnşallah son gelişin olsun!» dedi Schwartz, tirtir titriyordu. O anda köpük kümesi kayboldu.

Şafak sökerken iki kardeş Gluck'un penceresinden dışarı baktılar. Eşsiz Vâdi'nin yerinde yeller esiyordu. Sular ağaçları, ekinleri, sürüleri sürüklemiş, yerine kırmızı kumla çamurdan çorak bir toprak bırakmıştı. İki kardeş titreyerek mutfağa girdiler. Mahzeni su basmıştı; ekinler, altınlar, ne varsa sürüklenmişti. Yalnız küçük beyaz bir kart kalmıştı mutfak masasının üstünde. Kartta titrek koca koca harflerle yazılmış bir isim vardı.

Bay Günbatısı Rüzgârı.

II.

Bay Günbatısı rüzgârı sözünü tutmuştu. Bu olaydan sonra bir daha Eşsiz Vâdi'ye adımını atmadı, üstelik akrabaları olan bütün batı rüzgârlarına sözünü çok geçirttiği için onlar da büyüklerinin yolundan yürüdüler. Bir yıl boyunca vâdiye tek yağmur damlası düşmedi. Aşağılardaki düzlükler yemyeşilken, üç kardeşin vâdisi bir çöle döndü. Bir zamanlar ülkenin en verimli toprağı olan vâdi, kırmızı bir kum yığınından başka bir şey değildi şimdi. Kardeşler, gökyüzünün düşmanlığına karşı koyamayarak oradan ayrılmak zorunda kaldılar, düzlükte uzanan kalabalık kentlerde kendilerine iş aramaya çıktılar. Bütün paraları tükenmiş, eski altın çanaklarından başka bir şeycikleri kalmamıştı. Kötü yoldan edinilen servet uzun sürer mi hiç?

Büyük kente girerlerken Schwartz Hans'a dönerek, «Kuyumcu olsak mı dersin?» diye sordu. «İyi meslektir kuyumculuk. Altına bol bol bakır karıştırırız, kimse anlamaz.»

Hans da bu düşünceyi çok beğendi; hemen bir ocak kiralayarak kuyumculuğa başladılar. İşler istedikleri gibi yürümedi ama. Bir kere, onların altına bakır karıştırdıklarını herkes kısa zamanda anladı; sonra sattıkları şeyin parasını alır almaz Gluck'u fırının başında bırakarak bitişikteki içki evine koştukları için para da hemen suyunu çekiyordu. Böylelikle bütün altınlarını eritiler. Yenisini alacak paraları da yoktu. Kala kala koca bir şarap çanağı kalmıştı ellerinde. Gluck, amcasının armağan ettiği bu çanağı öyle severdi ki sütüyle suyunu ondan içer, bir dakika yanından ayırmazdı onu. Çok eski bir çanaktı bu; kulpundaki iki lüle sırma saç, altından çok ipeği andırırdı. Bu lüleler aynı ustalıkla yapılmış bir sakalla bıyığa karışıyorlardı. Sakalın çevrelediği küçücük yüz en kırmızı altındandı; alev alev yanıyordu gözleri Onların yakıcı bakışları altında ezilmeden bir şey içmek imkânsızdı bu çanaktan. Hattâ bir keresinde Schwartz onu onyedi kere Ren şarabıyla doldurduktan sonra gözlerin kıpırdadığını söyleyecek kadar ileri gitmişti. Kaşık olma sırası çanağa gelince, zavallı Gluck'un üzüntüsünü görmeliydiniz. Ama ağabeyleri onun haline güldüler, çanağı ocağa attıkları gibi içmeye gittiler. Altını çubuklara dökme işi Gluck'a kaldı yine.

Onlar gittikten sonra Gluck, eriyen çanaktaki dostuna son bir kere baktı. Lüle lüle saçlar eriyip gitmişti; yalnız kırmızı burun olduğu yerde duruyordu, bir de her zamankinden daha hain bir bakışla çevreyi süzen parlak gözler. «Tabii» diye düşündü Gluck, «neler

yaptılar zavallıya.»

Tedirgin adımlarla pencereye yürüdü, ocağın yakıcı sıcaklığından uzakta serin akşam havasını ciğerlerine çekti. Önce de söylemiştim ya, bu pencereden Eşsiz Vâdi'yi çevreleyen dağlar, Altın Irmağın aştığı tepe kolayca görülebiliyordu. Güneş batacaktı neredeyse. Gluck pencereden güneşin son ışınlarıyla morlaşan kızıllaşan tepeleri gözledi; ateşten bulutlar alevli dilleriyle titreşiyorlardı üstlerinde. Hepsinden daha parlak olan ırmak da saf altından bir çağlayan gibi doruklardan doruklara akıyor, kendisini boydan boya kesen gökkuşağının çift kemerli morluğu altında bir püskürüyor, bir sönüyordu.

Bir süre baktıktan sonra «Ah!» dedi Gluck, «Ne olurdu şu ırmak gerçekten altın olsaydı. Ne iyi olurdu.»

Duru, Madeni bir ses «Hiç de iyi olmazdı» dedi

«Bu da ne?» diye haykırdı Gluck, havaya sıçradı. Odada kimseler yoktu. Dört bir yanı aradı, masanın altına, arkasına baktı, kimseyi göremedi. Yine oturdu iskemlesine. Bu kere düşündüklerini açığa vurmuyordu ama ırmağın altından olması iyice sarmıştı onu.

Aynı ses, «Olmazdı oğlum» dedi bağırarak.

«Tanrım!» diye haykırdı Gluck, «Ne olabilir bu?» Her köşeyi, her dolabı arayıp taradı, belki arkasında biri vardır diye odanın ortasında deli gibi dönmeye başladı. Ses kulağına geliyordu yine, «Lala - lira - la» diye şarkı söylüyordu. Bu şarkının sözleri yoktu: kaynamaya konmuş bir çaydanlık gibi fıkır fıkırdı. Gluck pencereden uzandı. Yok canım, içerden geliyordu mutlaka. Yukarı kattan mı, aşağıdan mı? Yok canım, odanın içindeydi işte, her an biraz daha hızlanıyor, durulaşıyordu: «Lala - lira - la.» Birden ocağa yaklaşınca sesin daha iyi duyulduğunu farketti Gluck. Kopup baktı. Yanılmamıştı. Üstelik yalnız ocaktan değil, ocaktaki çanaktan geliyordu ses. Gluck çanağın üstündeki külleri aralayınca korkudan dili tutuldu. Çanak bal gibi şarkı söylüyordu işte. Odanın öteki köşesine kaçtı; ağzı şaşkınlıktan bir karış açılmıştı. Birden şarkı durdu, ses konuşmaya başladı.

«Günaydın» dedi.

Gluck karşılık vermedi.

«Gluck oğlum, günaydın» dedi çanak.

Gluck bütün gücünü toplayarak ocağa koştu altın erittiği kabın içine baktı. Altın erimişti; bir ırmak kadar pürüzsüzdü yüzeyi. Gluck kendi yüzünün bu yüzeyde yansıyacağını beklerken bir de ne görsün? Çanaktaki dostu o kıpkırmızı burnu, keskin gözlerile orada durup durmuyor mu?

«Gluck, gel oğlum» dedi ses. «Bir şeyim yok. Dışarı çıkar beni.»

Gluck'da kolunu kıpırdatacak hâl mı kalmıştı?

Ses iyice sedtleşmişti, «Haydi, çıkarsana beni!»

Gluck yine yerinden kıpırdayamadı

Haydi, çabuk ol» dedi ses, «Sıcaktan patlıyacağım.»

Gluck kendini toparlayarak kabı tuttu, altını akıtmak için eğdi; ama kaptan sıvı yerine çıka çıka iki küçücük sarı bacak, bir ceket kavuşturulmuş iki kol, bir de dostunun tanıdık yüzü çıkma. mı? Çıkarken birleşen parçalar yerde silkinince, elli santim uzunluğunda altın bir cüce oluverdiler.

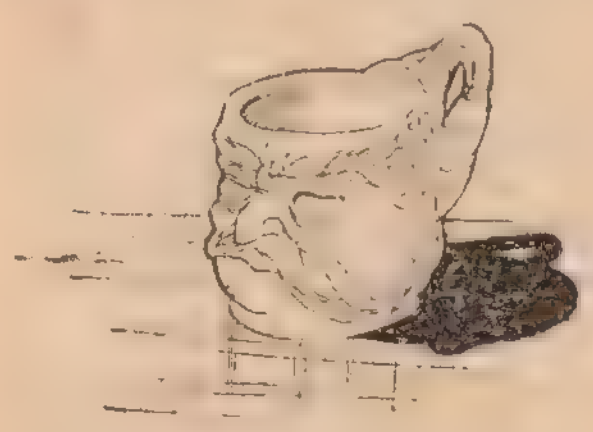

Önce bacaklarını oğuşturdu cüce, sonra kollarını, en sonunda da kafasını tam beş dakika hiç durmadan salladı, baktı ki hepsi yerliyerine girmiş. Gluck şaşkın gözlerle süzüyordu onu. Cücenin elbisesi öyle ince altınlarla dokunmuştu ki, ancak koca bir incide bulunabilecek renkleri bir prizma gibi yanıyordu. Saçlarıyla sakalları beline kadar uzamışlardı; onların kıvırcıkları da öyle inceydi ki Gluck eriyip hava alıyorlar sandı, nerede bittiklerini anlayamadı bir türlü. Oysa yüzdeki çizgiler oldukça kabaydı, teni bakır rengindeydi cücenin. Ne kadar inatçı biri olduğu her yerinden belliydi kısacası. Cüce kendini şöyle bir süzdükten sonra keskin gözlerini Gluck'a çevirdi, bir - iki dakika kadar inceledi onu. «Olmazdı» dedi sonra.

Konuşmaya böyle başlandığı nerede görülmüştür? Belki de Gluck'un ırmağın altın olması hakkındaki düşüncelerine karşılık veriyordu böylelikle. Zaten onu ilk harekete geçiren bu düşünceler değil miydi? Ne olursa olsun, tartışmak istemedi Gluck.

Çok tatlı bir sesle «Olmazdı demek» dedi.

Cüce kesin bir sesle konuştu. «Hayır, olmazdı.» Şapkasını kaşlarına kadar indirdi sonra, odanın içinde bir - iki kere gidip geldi. Adımları öyle sertti ki. Bu arada kendine geldi Gluck, bu acayip konuğa korkuyla bakmanın anlamsız olduğunu anladı. Merakı korkusunu altetti sonunda; çok tehlikeli bir soru sordu

«Özür dilerim efendim ama» dedi hafif bir sesle, «siz benim çanağım mıydınız?»

Bu soru üstüne sert bir dönüş yaptı cüce, Gluck'un önüne gelerek kasıldı: «Ben» dedi, «Altın Irmağın Kıralıyım.» Sonra, bu söylediklerinin karşısındakinde uyandıracağı şaşkınlık geçinceye kadar dolaştı odanın içinde. Yeniden Gluck'un yanına gelince kıpırdamadan durdu;

bir karşılık bekliyordu sanki.

Gluck her şeyi göze alarak bir şeyler söylemeye karar verdi. «İnşallah Majesteleri ilgilenir» dedi.

Bu nazik sözlere karşılık bile vermeden «Bak!» dedi cüce. «Ben siz ölümlülerin Altın Irmak dediği ırmağın kıralıyım. Benden daha güçlü bir kıral büyüyle o gördüğün şekle soktu beni; sen ise beni bu büyüden kurtardın. Seni, ağabeylerine karşı davranışını uzun zamandanberi bilirim, bu yüzden yardım etmek istiyorum sana. Söyleyeceklerimi iyi dinle. Altın Irmağın kaynaklarını aldığı şu tepeyi görüyorsun ya. İşte oraya kim çıkar da ırmağa üç damla kutsal su karıştırırsa, onun için, ama yalnız onun için ırmak altın olacaktır. Ama birinci keresinde başarıya ulaşamayan ikincisinde hiç ulaşamaz. Pis su karıştıranı da ırmak yutarak kara bir taş haline getirecektir.» Bu sözleri söyledikten sonra Altın Irmağın Kıralı ocaktaki en kızgın alevlerin ortasına yürüdü. Gövdesi sarardı önce, sonra kızardı, saydamlaştı; göz kamaştırıcı bir ışık parladı, titredi, kararda. Altın Irmağın Kıralı erimişti bile.

Onun ardından bacaya bakan Gluck, «Ah» diye bağırdı. «Sevgili çanağım benim, sevgili, bir tanecik çanağım.»

III.

Daha Altın Irmağın Kıralı yeni gözden kaybolmuştu ki Hans'la Schwartz küfürler savurarak odaya girdiler. İyice sarhoş oldukları belliydi; ama ellerindeki son çanağın yerinde yeller estiğini görünce hemen ayıldılar, zavallı Gluck'u dövdüler, dövdüler. Sonunda, yorgunluktan iskemlelerine yığılarak kendini savunmak için ne söyleyeceğini sordular ona. Gluck'un anlattıklarının bir kelimesine bile inanmadıkları için yeniden dövmeye başladılar çocukçağızı. Kolları yorulunca da sallana sallana yatmaya gittiler.

Gündüzün Gluck'un yine aynı olayı anlatması bir parçacık olsun gözlerini açtı. Hangisinin daha önce talihini denemesi gerektiği konusunda epey tartıştılar; sonunda iş kılıç çekmeye vardı. Ne kadar komşu varsa ayaklandı gürültüden ama kimse onları yatıştıramadı. Komisere haber uçuruldu.

Hans komiserin geleceğini duyunca bir deliğe saklandı; Schwartz kaçamadı, asayişi bozduğu için para cezasına çarptırıldı. Ne yazık ki son meteliğini bile içkiye harcamıştı. Ödeyecek duruma gelinceye kadar hapiste kalmasına karar verdi yargıçlar.

Hans bunu duyunca öyle sevindi, öyle sevindi ki, Altın Irmağa tek başına gidebilirdi artık. Yalnız kutsal suyu nereden bulacaktı? Hemen rahibe koştu, ama rahip böyle kötü bir insana kutsal su verir mi hiç? Hayatında ilk olarak kiliseye gitti Hans, dua eder gibi yaparak bir şişe dolusu kutsal su çaldı, sevine sevine eve döndü.

Ertesi sabah daha güneş doğmadan uyandı, kutsal suyu bir başka şişeye boşalttı bir sepete iki şişe şarapla bir parça et koyduktan sonra yükünü sırtına vurduğu gibi, elinde sopa düzüldü yola.

Kasabanın içinden geçerken hapishanenin önünde durakladı, pencerelerden içeri baktı. O sırada Schwartz'la gözgöze gelmez mi? Çok üzgün görünüyordu Schwartz.

«Günaydın ağabeyciğim» dedi Hans. «Altın Irmağın Kıralına söylenecek sözün var mı?»

Schwartz kızgınlıktan dişlerini gıcırdattı, bütün gücüyle sarstı parmaklıkları. Hans onun bu haline katıla katıla güldü, gelinceye kadar uslu durmasını söyledi, sonra kutsal suyla dolu şişeyi köpürene kadar yüzüne salladı onun. Yola koyulduğu zaman keyfine diyecek yoktu doğrusu.

Zaten böyle güzel bir günde Altın Irmağı aramayanlar bile sevinçli olmazlar mı? Vâdinin iki yanına çöken sisin arasından dev gibi yükseliyordu dağlar. Aşağıda kalan derecikler koyu gölgelerle kaplıydı ama yukarılara çıkıldıkça sis gerilerde kalıyor, güneş ışığı yalçın kayaları ala boyuyordu. Mızrak uçlarını andıran çam ağaçlarının çevrelediği dağ sıralarını uzun ışınlarıyla deliyordu güneş. En tepelerdeki kayalar, hisarların burçlarını andırıyordu; akıl almayacak biçimler oyulmuştu üstlerine, aralarında gün ışığıyla yanan karlar vardı. Tıpkı bir şimşeğin çatallı pırıltısı gibi aşağılara uzanıyordu dağlar. Ta ötelerde, bunların hepsinden yüksekte, gündüz bulutlarından daha soluk, daha temiz olan sonsuz kar dorukları yaslanmıştı mavi göğe.

Alçaklardaki karsız tepelerin birinden çıkan Altın Irmak bütün bütüne gölge içindeydi; yalnız üst kısımlarındaki çağlayanlar ağır bir duman gibi ana ırmaktan yukarılara fışkırıyor, sabah rüzgârının elinde birer çiçek demeti gibi uzaklaşıyordu.

Tek bu çağlayanı düşünüyordu Hans, gözlerini ona dikmişti, aşacağı yolu düşünmeden hızlı hızlı yürümeye başladı. Düşüncesizliğinin cezasını da çekmedi değil: yeşil, alçak tepelerin ilk sırasını aşmadan dizlerinin bağı çözülmüştü bile. Üstelik ilk dağ dizisini aşınca karşısına kocaman bir buzul çıkmış, onu iyice şaşırtmıştı. Dağları iyi bilirdi bilmesine ama Altın Irmağın kaynağıyla arasına giren bu buzulu hiç beklememişti. Alışkın bir dağcının cesur adımlarıyla buza tırmandı, bir yandan da bütün hayatınca böyle tuhaf, böyle tehlikeli bir buzul görmediğini söylüyordu kendi kendine. Şaşılacak kadar kaygandı buz; üstelik her çatlağından çağlayan suların azgın sesi

O sırada yerde yatan ihtiyar takıldı gözü[illegible] «Su» diye haykırıyordu. «Su ha?» dedi Schwartz. «Kendime yetecek kadar suyum bile yok.» Sonra suyu içerek yürüyüp gitti...

yükseliyordu. Hep değişen, arasıra çılgın bir ezgiye, arasıra üzgün bir şarkıya, acı çeken insanların çığlıklarına benziyordu bu sesler. Buzulun belki bin tane çatlağı vardı ama hiçbiri alelâde çatlak değildi bunların. Çizgilerinde insan yüzünü hatırlatan bir sertlik okunuyordu; çirkin.. alaycı bir insan nasıl olur, işte buzul öyleydi.

Solgun, mavi doruklarda şaşırtıcı gölgeler, göz kamaştırıcı ışınlar kıpırdıyor, yolcuyu iyice yanıltıyorlardı. Öte yandan durmadan gürleyen suların sesi başını döndürmüş, kulaklarını sağır etmişti zavallının. İlerledikçe karşılaştığı güçlükler arttı. Ayağının altındaki buz yeni yeni yarıklarla açıldı; buz kitleleri kayarak yolunun üstüne düştüler. Bu tehlikelere en korkunç buzullarda yürürken bile göğüs germişti, hem de bir misli kötü havalarda. Yine de son yarığı atlayıp da dağın ıslak çimenlerine kendini fırlattığı zaman korkudan bitkin bir durumdaydı.

Kendisine engel oluyor diye yemek sepetini yolda bırakmıştı, buzu parçalayarak serinlemekten başka yapacak şey yoktu. Buzu yiyince dindi susuzluğu, bir saat yorgun gövdesini dinlendirdikten sonra da yepyeni bir istekle yola koyuldu.

Önündeki yol, çıplak kırmızı kayalardan geçiyordu. Bir çimen tanesi bile görünmüyordu ortalıkta, insanı güneyin kızgın güneşinden koruyacak bir gölgelik bile yoktu. Öğle olmuştu artık; güneş ışınları dik patikayı yakıyordu. Ortalığı kasıp kavuran sıcak yüzünden her şey hareketsizdi. Yorgunluğuna bir de susuzluk eklenmişti Hans'ın. Durmadan kuşağına bağladığı şişeye bakıyordu. Sonunda, «Üç damla yeter canım,» diye düşündü, «hiç olmazsa dudaklarımı ıslatırım.»

Tam çanağı ağzına götürdüğü sırada kayada yatan bir şeye gözü ilişti: kıpırdıyordu galiba. Yanına gidince, onun susuzluktan ölmek üzere olan bir köpek olduğunu gördü. Hayvanın dili bir karış dışarı sarkmıştı, damağı kupkuruydu, bacakları ölü gibi uzanmıştı; dudaklarında, boynunda kara kara karıncalar dolaşıyordu. Gözlerini Hans'ın elinde tuttuğu şişeye kaldırdı. Hans hemencecik şişeyi ağzına dayadı, kana kana içti, ayağıyla hayvana bir tekme sallayarak devam etti yoluna. Ne olmuşsa olmuş mavi göğe acayip bir gölge düşmüştü.

Her dakika biraz daha dikleşiyor, sarplaşıyordu yol. Dağ rüzgârı onu kamçılayacağına kanını kurutuyordu sanki. Çağlayanların sesi uzaktan onunla alay eder gibiydi. Her dakika biraz artıyordu susuzluğu. Bir saat daha geçmişti. Yine şişeye takıldı gözleri; su yarılanmıştı ama üç damladan fazlaydı.

Tam suyu içeceği sırada patikada birinin yürüdüğünü gördü. Güzelcecik bir çocuk yarı ölü gibi kayalara uzanmıştı; susuzluktan göğsü durmadan inip kalkıyordu. Gözleri kapalı, dudakları çatlaktı. Hans yan gözle ona bakarak suyunu içti. Yine devam etti yoluna. O anda kara bir bulut güneşi örttü; uzun, yılanlar gibi uzun gölgeler dağların yamaçlarına tırmandı. Hans ilerlemeye çabaladı. Neredeyse batacaktı güneş, ama bir türlü ortalık serinlemiyordu. Ölü havanın kurşundan ağırlığı yüreğini sıkıştırmaya başlamıştı. Şunun şurasında ne kadarcık yol kalmıştı? Tepeden fışkıran Altın Irmak çağlayanı bir kilometre yukardaydı işte. Bir dakika dinlendikten sonra bütün gücüyle ileri atıldı.

O sırada hafif bir ses geldi kulağına. Arkasına baktı. Beyaz saçlı bir ihtiyar boylu boyunca uzanmıştı kayalara. Gözleri çukurlarına kaçmıştı; yüzü öyle solgun, öyle umutsuzdu ki, Hans'a kollarını uzatarak güç duyulur bir sesle «Su!» diye bağırdı, «Bir damla su! Ölüyorum!»

«Bende su filân yok» dedi Hans, «Hem zaten sen yaşayacağın kadar yaşamışsın.»

İhtiyarın bitkin gövdesini çiğneyerek yürüdü. O anda kılıç şeklinde mavi bir şimşek çaktı doğuda; göğü tam üç kere baştanbaşa sarstı, ağır, aşılmaz bir gölge bıraktı ardında. Güneş batıyordu, kırmızı bir top gibi engine yuvarlanmıştı bile.

Altın Irmağın gürültüsünü duydu Hans. Irmağın aktığı yatağın kenarında durdu. Dalgalar akşam güneşiyle yanıyorlardı; sırtları kıvılcım kıvılcımdı. Kan renkli ışınlar karışmıştı köpüklere. Dalgaların hışırtısı gittikçe yükseldi bir gök gürültüsü gibi vurdu Hans'ın kulaklarına. Hans titredi, kemerinden çıkarttığı şişeyi bir fırlatışta çağlayanın ortasına attı. Birden her yanının buz kesildiğini duydu. Sendeledi, bağırdı, düştü. Sular onun sesini örttüler. Irmağın iniltisi çılgınca geceye karışmak için KARA TAŞ'ın üstünden aştı.

IV.

Zavallı Gluck evde tek başına kalmıştı, merakla Hans'ın dönmesini bekliyordu. Gelmediğini görünce çok korktu, hapishaneye koşarak Schwartz'a anlattı olanları. Schwartz pek sevindi buna, Hans herhalde kara bir taş olmuştu, artık bütün altınlar kendisine kalacaktı. Gluck öyle üzüldü, öyle üzüldü ki bütün gece ağladı durdu. Sabah kalktığı zaman bir de baktı, evde ne ekmek var, ne de para. Ne yapsın gidip bir kuyumcunun yanına kapılandı. Çok çalıştığı, çok iyi iş yaptığı için de kısa zamanda ağabeysini kurtaracak kadar para biriktirdi. Paralarına elini bile sürmeden hepsini ağabeyine verdi, onu hapisten çıkarttı. Schwartz'ın keyfi yerindey-

di, ırmaktan biraz altın almak istediğini söyledi Gluck'a. Gluck ağabeysine yalvardı, ne yapıp yapıp Hans'ı bulması için üstledi.

Schwartz, Hans'ın kutsal suyu çalmış olduğunu öğrenince Altın Irmağın Kıralı'nın böyle bir davranışa öfkeleneceğini anladı, kendisi bu saçmalığı yapar mıydı hiç? Gluck'dan para alarak doğru kötülüğüyle ün salmış bir rahibe gitti, parayı vererek karşılığında kutsal suyu şişeye doldurdu. Artık korkacak bir şey yoktu.

Ertesi sabah daha gün ağarmadan kalktı, sepetine etle şarap koydu, kutsal suyu da yanına alarak dağlara doğru yola çıktı. Tıpkı kardeşi gibi o da şaşırdı buzula, sepetini attığı halde üstünden güçlükle geçebildi. Hava bulutsuzdu ama güneş de yoktu; ağır, mor bir sis sarmıştı göğü. Tepeler oldukça karanlıktı. Dik patikayı tırmanırken o da susuzluktan kavruluyordu neredeyse. Şişeyi dudaklarına götüreceği sırada kayalarda yatan güzel çocuğa ilişti gözü. Çocuk ağlaya ağlaya su istiyordu ondan.

«Su, ha!» dedi Schwartz. «Kendime yetecek kadar suyum bile yok.» Sonra yürüyüp gitti. Güneş ışınları büsbütün kararmıştı sanki. Batıdan kapkara bulutlar yükseldi birden. Bir saat daha tırmandıktan sonra yine susadı. O sırada yerde yatan ihtiyar takıldı gözüne; adamcağız «Su!» diye haykırıyordu.

«Su, ha!» dedi Schwartz. «Kendime yetecek kadar suyum bile yok.» Sonra yürüyüp gitti. Hava biraz daha kararmıştı. Çevresine bakınca kan renkli bir sisin güneşi örttüğünü, kara bulutların ta tepelere tırmandığını gördü. Hırçın bir denizin dalgaları gibi kıpırdıyordu bulutun uçları, Schwartz'ın yoluna titrek gölgeler düşüyordu.

Bir saat daha tırmandı Schwartz. Susuzluğu iyiden iyiye artmıştı. Tam şişeyi dudaklarına götüreceği sırada kardeşi Hans belirdi gözlerinin önünde. Bitkin bir halde patikaya uzanmış, ağabeysine kendisine su vermesi için yalvarıyordu. «Ha ha!» diye güldü Schwartz. «Sen buralarda mıydın? Hapishane parmaklıklarını unuttun mu, oğlum? Bir de utanmadan su istiyorsun. Yoksa suyu buralara kadar senin için taşıdığımı mı sandın?» Kardeşinin gövdesini çiğneyerek geçerken Hans'ın dudakları hafif bir alayla büzüldü gibi geldi ona. Biraz yürüdükten sonra arkasına baktı, Hans kaybolmuştu.

Sebebini bilmediği bir korku kapladı içini ama altına olan hırsı korkusunu altetti; yürümeye başladı yine. Kara bulut göğün en yüksek noktasına çıkmış her yana şimşekler, karanlık dalgaları yolluyordu. Güneşin battığı yerde dümdüzdü gökyüzü, bir kan gölü gibiydi. Birden o kızıl gökten sert bir rüzgâr esti, al bulutları parça parça ederek karanlığa dağıttı. Schwartz Altın Irmağın kıyısına vardığı zaman onun dalgaları da fırtına bulutları gibi kapkaraydılar ama üstlerindeki köpük ateştendi. O şişeyi suya atarken yukardaki fırtınanın sesi aşağıdaki dalgaların kükreyişine karıştı. Şimşek gözlerinde çaktı ayağının altından kaydı toprak. Sular onun haykırışlarını örttü. Irmağın iniltisi çılgınca geceye karışmak için KARA TAŞ'ın üstünden aştı.

V.

Gluck, Schwartz'ın geri dönmediğini görünce pek üzüldü, ne yapacağını şaşırdı. Parası yoktu. Aynı kuyumcuya kapılanmaktan başka elinden ne gelirdi ki? Ama kuyumcu onu çok çalıştırıyor, üstelik az para veriyordu. Bir iki ay sonra Gluck öyle bıktı öyle usandı ki Altın Irmağa giderek şansını denemeyi aklına koydu. «Küçük kıral iyi birine benziyordu» diye düşündü. «Sanmam beni kara bir taş yapsın.» İlk iş olarak rahibe gitti; rahip onun kutsal su istediğini öğrenince hemen dileğini yerine getirdi.

Sepetine bir somun ekmek koydu Gluck şişeyi de alarak erkenden yola çıktı.

Buzulu aşmak ağabeylerine güç gelmişti. Düşünün, bir de Gluck gibi çelimsiz, dağlara alışkın olmayan biri için ne kadar çetin bir işti bu. Kaç kere yuvarlandı, sepetini, ekmeğini kaybetti. Buzun altından gelen sesleri duyunca küçük dilini yutacaktı zavallı. Buzulu aşınca uzun bir süre çimenlerde dinlendi Tekrar tırmanmaya başladığı zaman güneş tam tepeye varmıştı. Bir saat kadar yürüdükten sonra susuzluktan içi yandı. Tam şişeyi dikeceği sırada ağabeylerinin rasladığı ihtiyar çıktı önüne. Zavallı öyle bitkindi ki, elindeki değneğe dayanmıştı. «Oğlum» dedi ihtiyar, «Susuzluktan ölüyorum. Biraz su verir misin bana?» Gluck onun ne kadar yorgun olduğunu anlayınca şişeyi uzattı. «Yalnız, ne olur hepsini içmeyin» dedi. İhtiyar şişeyi geri verdiğinde suyun üçte ikisi bitmişti. O uzaklaştıktan sonra keyifle yola koyuldu Gluck. Yol düzleşmişti sanki, yerlerde çimenler bitmişti. Çekirgeler çırtlamaya başladılar. Gluck onların böyle keyifle cırladıklarını daha önce hiç duymamıştı.

Bir saat sonra susuzluğu öylesine artmıştı ki ister istemez kutsal suyu içmek zorunda kalacaktı ama o sırada yolun kenarına uzanmış yatan çocuğa ilişti gözü. Çocukcağız susuzluktan ağlıyordu. Gluck ne yapıp yapıp susuzluğa biraz daha dayanmaya karar verdi, şişeyi çocuğun dudaklarına dayadı. Bir iki damla kalmıştı şişede. Çocuk gülümseyerek ayağa kalktı, koşarak tepeden

Gluck bu manzarayı seyrederken taze çimenler büyüdü ırmak kenarlarında. Sarmaşıklar nemli toprağı delip çıktı. Irmak boyları tomurcuklarla bezendi. Alacakaranlık biterken yıldızlar nasıl ansızın belirirlerse bu çiçekler de böyle birden fışkırdılar...

indi. Gluck ufacık bir yıldız kadar küçülmesini bekledi onun, sonra dönüp yoluna devam etti. Birden güzel çiçekler açtı kayaların üstünde; yeşil yosunlar, pembe yıldız çiçekleri, mavi gökten daha mavi çan çiçekleri bembeyaz, saydam leylâklar her yanı kapladı. Allı morlu kelebekler oraya buraya uçuştular. Gökten duru ışınlar indi; Gluck hayatında bu kadar sevinmediğini düşündü.

Ama bir saat sonra susuzluğu dayanılmaz hale geldi. Şişeye bakınca bir de ne görsün? Kala kala beş - altı damla kalmamış mı? Onları içmeyi göze alamazdı Gluck. Şişeyi yeniden beline ilistireceği sırada kayalarda yatan köpek yavrusunu gördü. Hans'la karşılaştığı zaman nasıl susuzsa yine öyleydi hayvancağız. Gluck durakladı. Bir köpeğe baktı, bir de bir kilometre uzaktaki Altın Irmağa. Cücenin söyledikleri aklına geldi: «İlk keresinde başaramayan, ikincisinde hiç başaramaz.» Köpeğe bakmamaya çalışarak yürüdü ama hayvanın sesi kulaklarından gitmiyordu. «Zavallı köpekcik» dedi Gluck, «ona yardım etmezsem dönüşümde ölü olacak.» Köpeğe yaklaştı. Hayvan öyle üzgün gözlerle süzdü ki onu, Gluck dayanamadı. «Kıralı da altınını da Allah kahretsin» dedi, yakaladığı gibi bütün şişeyi ağzına akıttı hayvanın.

Köpek birden sıçrayarak susta durdu. Kuyruğu kayboldu; kulakları uzadi, daha parlak, altın sarısı bir renk aldı. Burnu kırmızılaştı; parlamaya başladı gözleri. Üç saniye sonra köpek yok olmuştu. Yerinde kim duruyordu dersiniz? Altın Irmağın Kıralı.

«Teşekkür ederim» dedi kıral. Gluck'un çok korktuğunu görünce de «Korkacak bir şey yok» diye ekledi. «Neden daha önce gelmedin de o serseri ağabeylerini yollayıp iş çıkardın başıma? Onları taş yapmak zorunda kaldım. Çok sert birer taş oldular.»

«Tanrım!» diye haykırdı Gluck. «Bu zalimliği nasıl yapabildiniz? Hiç acımadınız mı onlara?»

«Zalim mi?» dedi cüce. «Onlar benim ırmağıma pis su karıştırsınlar, ben de izin vereyim, öyle mi?»

«Ama efendim» dedi Gluck, «tabii Majesteleri benden iyi bilirler - yani suyu kiliseden almışlardı da, efendim.»

«Olabilir» dedi cüce «ama» yüzü birden değişmiş, sertleşmişti, «yorgunların, hastaların susuzluğunu gidermeyen su kutsal sayılmaz; isterse gökteki azizlerin suyu olsun. Acıyarak uzatılan su da, içinde leşler bile yüzse kutsaldır.»

Bu sözleri söyledikten sonra cüce eğildi, ayakları dibinde duran leylağı kopardı. Üç damla duru çiğ parlıyordu beyaz yapraklarda. Cüce bu çiğ tanelerini Gluck'un elinde tuttuğu şişeye damlattı. «Irmağa bunları dök» dedi. «Sonra da dağları aşarak Eşsiz Vâdi'ye in. Çabuk ol.»

Cüce gözden uzaklaşmıştı. Elbisesinin gözalıcı renkleri gökkuşağını andıran sisli bir ışığa dönmüştü. Bu renkler bir tül gibi gizlediler onu, sonra soldular. Sis yavaşça kalktı. Kıral yoktu görünürlerde.

Gluck, Altın Irmağın kıyısına geldiğinde dalgalar billûr gibi duru, güneş gibi parlaktı. Üç çiğ tanesini suya damlatır damlatmaz sular dönmeye, tatlı sesler çıkararak bir çukurdan içeri akmaya başladı.

Bir süre ırmağa baktı Gluck. Hayal kırıklığına uğramıştı doğrusu. Irmağın altın filân olduğu yoktu, üstelik suları da azalmıştı. Yine de arkadaşının sözünden çıkmadı, dağların öte yanına geçerek Eşsiz Vâdi'ye doğru yürüdü. Yürürken bir yandan da altındaki topraktan aktığını duydu suların. Eşsiz Vâdi'ye geldiği zaman gözlerine inanamadı. Tıpkı Altın Irmak gibi bir ırmak tepedeki yeni bir kaynaktan çıkmış, sayısız kollarla dağlardan inerek kırmızı kum yığınları arasından akmıyor mu?

Gluck bu manzarayı seyrederken taze çimenler büyüdü ırmak kenarlarında, sarmaşıklar nemli toprağı delip çıktı. Irmak boyları tomurcuklarla bezendi; alaca karanlık biterken yıldızlar nasıl ansızın belirirlerse bu çiçekler de öyle birden bittiler. Büyüyen menekşelerin, asmaların uzun gölgeleri sardı vâdiyi. Eşsiz Vâdi yeniden bir bahçeye döndü; kötülükle elden çıkan topraklar sevgiyle elde edildi yine.

Gluck vâdiye yerleşti. Yoksullar hiç boş elle dönmediler kapısından. Bu yüzden de ambarlar ekinlerle, ev altınlarla dolup taştı. Cüce sözünü tutmuş, ırmak Gluck için Altın bir ırmak olmuştu işte.

Bugün bile vâdi halkı üç kutsal çiğ tanesinin ırmağa karıştığı yeri gösterir, Altın Irmağın yatağının Eşsiz Vâdi'ye nasıl uzandığını uzun uzun anlatırlar.

Bugün bile Altın Irmağın çağlayanında İKİ KARA TAŞ'ın durduğu görülür; her akşam gün batarken sular inildiyerek geçerler oradan. Vâdi halkı bu taşlara KARA KARDEŞLER adını vermiştir: her geçene gösterirler onları.

SON

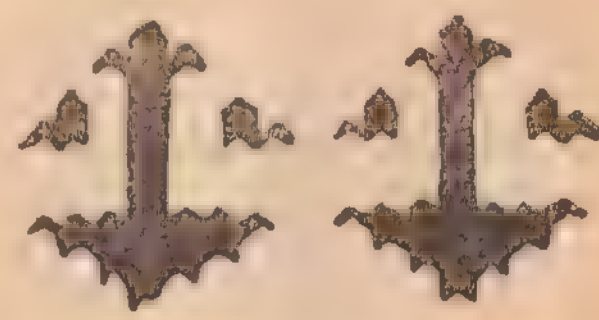

BİLGİN AMCANIN MERAKLI NOTLARI

Bilgin amca, türlü türlü deneyler yaparak, akılları kurcalıyan soruların nedenlerini araştırır. Onun buradaki maceralarını okuyunca demiri suda yüzdürmeyi, kendi kendine telefon yapmayı, danseden balığın esrarını ve bunlara benzer birtakım bilimsel düğümleri çözmesini öğreneceksiniz.

Haydi Bilgin amcayla tanışalım.

Bilgin amca su dolu bir bardağı başaşağı çeviriverdi. Yere bir damla bile su dökülmedi. Nedenini merak mı ettiniz? Öyleyse ilerdeki sayfaları okuyun.

Bir gün Ali'yle Ayşe pek sevdikleri dostları Bilgin amcayı görmeye gittiler.

Bilgin amca onları güler yüzle karşılıyarak:

«Buyurun çocuklar» dedi. Ben de geleceksiniz diye birtakım hazırlıklar yaptım. Bugün gerçekten çok eğleneceğiz...

Bu defa, hergün görüp de bir türlü açıklıyamadığınız sorulara cevap verecek birtakım deneyleri göstereceğim.

Gördüğünüz gibi bu iş için gerekli şeyler, evde her zaman elinize geçirebileceğiniz ufak tefek.

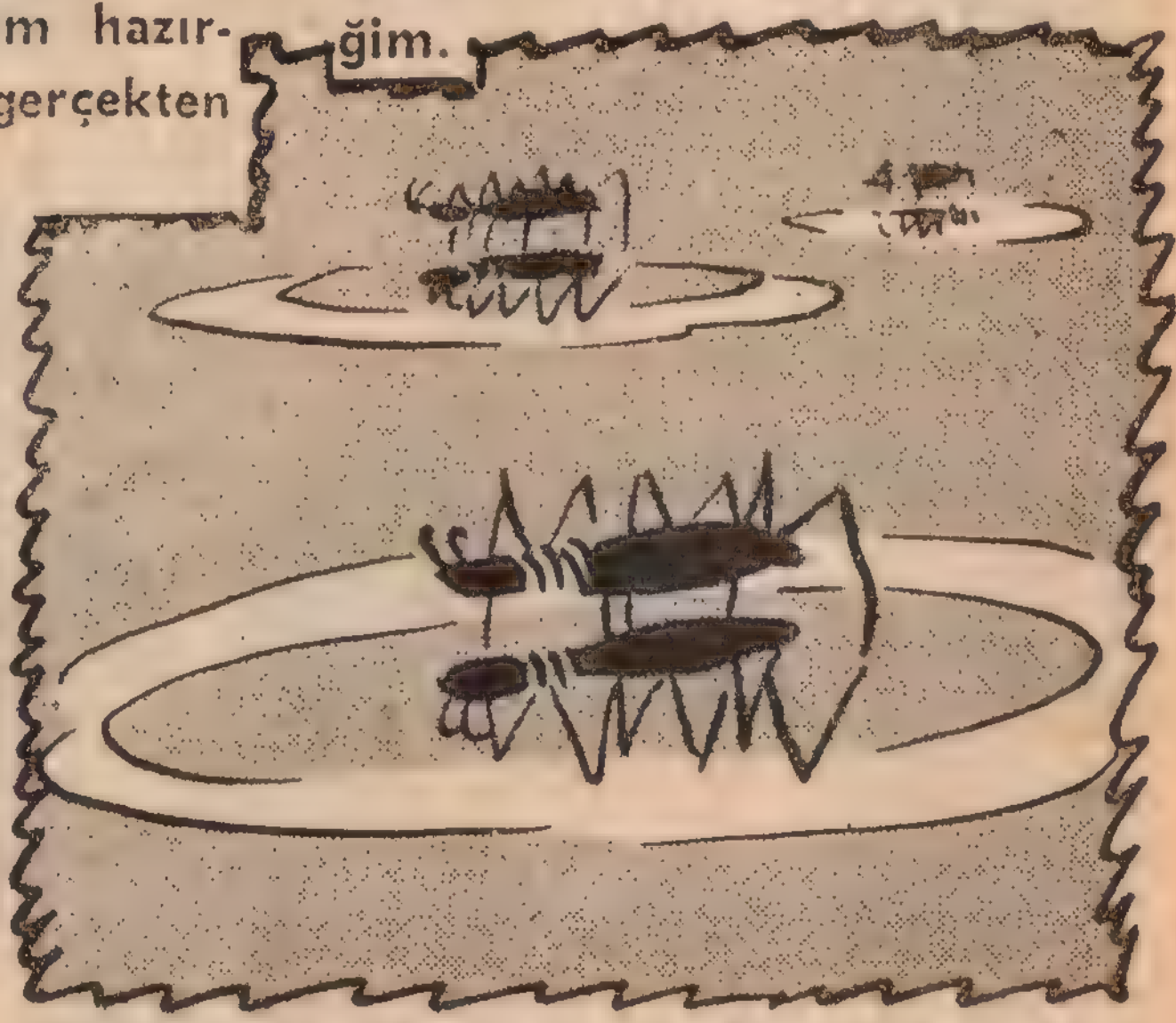

Acaba bazı hayvanların nasıl olup da ayakları bile ıslanmadan suyun üstünde yürüyebildiklerini hiç merak ettiniz mi?

İşte bu deney onun nedenini açıklıyacak. Elimdeki bu iğneyi suya atınca batacağını sanıyorsunuz herhalde!

Gerçekte de batabilir. Ama onu bu şekilde yani su yüzeyinden 0,9 cm. yukarda tutup yavaş yavaş bırakır-

sam batmaz yüzer. Bunun sebebi de şudur: Su molekülleri suyun yüzeyinde toplanarak bilim dilinde yüzey gerilimi denilen suyu ince bir zarla kaplıymış gibi gerginleştirmesidir

Su damlalarının meydana gelmesine de sebep yine bu yüzey gerilimidir. Her damla su minik bir tulum içinde gibidir. İşte böcekler bu zarın üstünde yürürler.

Şimdi de sihirli bir tabiat olayını göstereceğim. Şu bardağı ağzına kadar su doldur Ayşe.

Bardağın ağzına bir kâğıt parçası yerleştirdi. Üstünüze su sıçramasından korkuyorsanız geri çekilin diyerek bardağı usulca başaşağı çevirdi.

Bunun sihirli tarafı neresi, yani, dedi Ali. Elinizi altında tutuyorsunuz.
«Şimdi görürsün.»

«Ey sihirli kuvvetler şu suyu bardağın içinde tutun.»
Ayşe «A! A!» dedi. «O kâğıt niçin düşmüyor?» Zamklıydı mutlaka.

«Yoo, Ayşe, yanılıyorsun, ilkin kâğıdı bardağın ağzında tutan elimdi. Ama şimdi ise hava basıncı düşmesine engel oluyor.

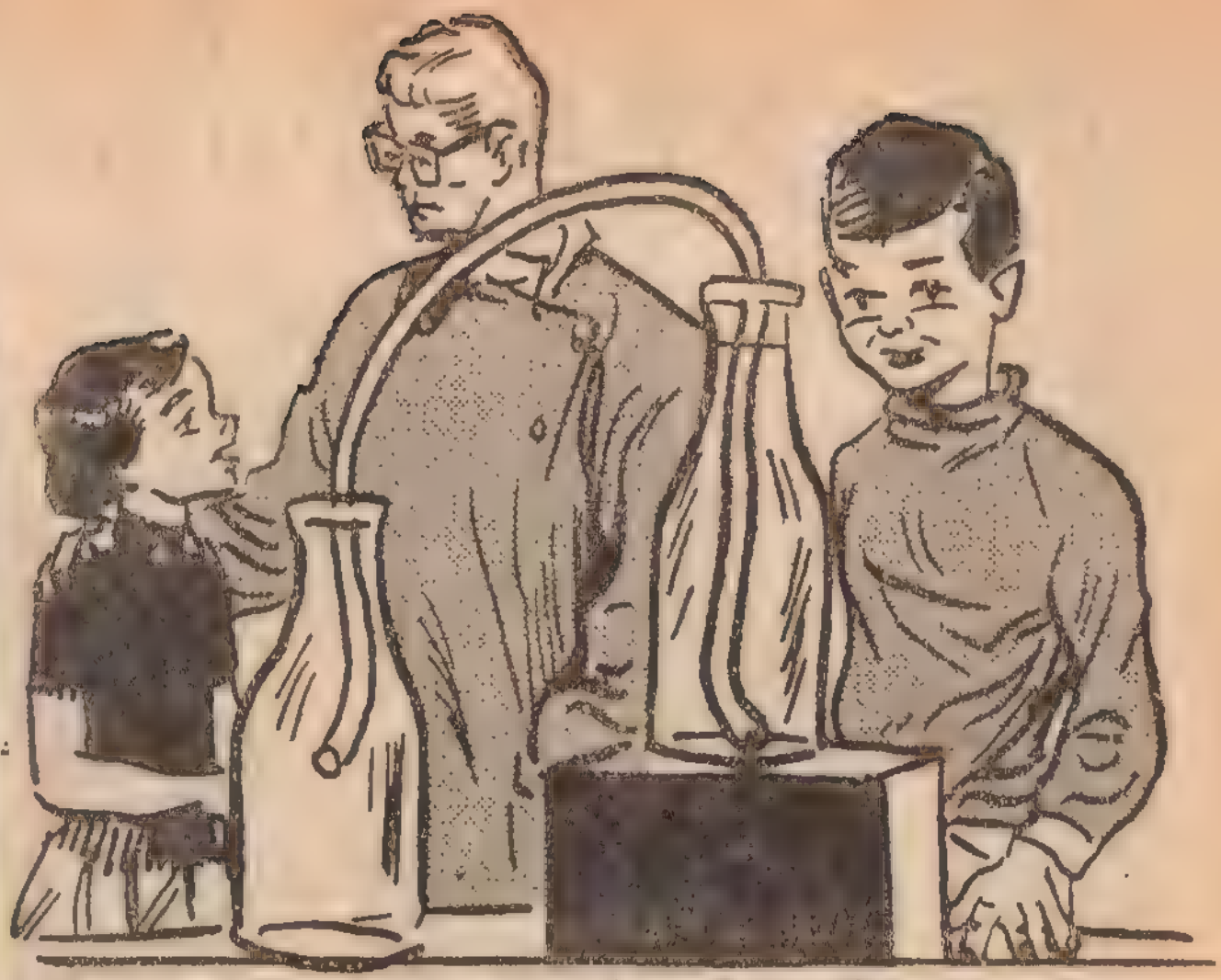

Biran önceki insanı hayrete düşüren bir gösterişten başka bir şey değildi. Hava basıncına iş de yaptırılabilir. Yer çekiminin etkisine karşılık suyu bu lâstik boruyla bir şişeden ötekine boşaltmak mümkündür. «Peki niçin akmıyor?» dedi Ali.

«Çünkü lâstik borunun iki ucundaki havanın basıncı birbirine eşit. Tüpü emerek içindeki hava basıncını düşürünce

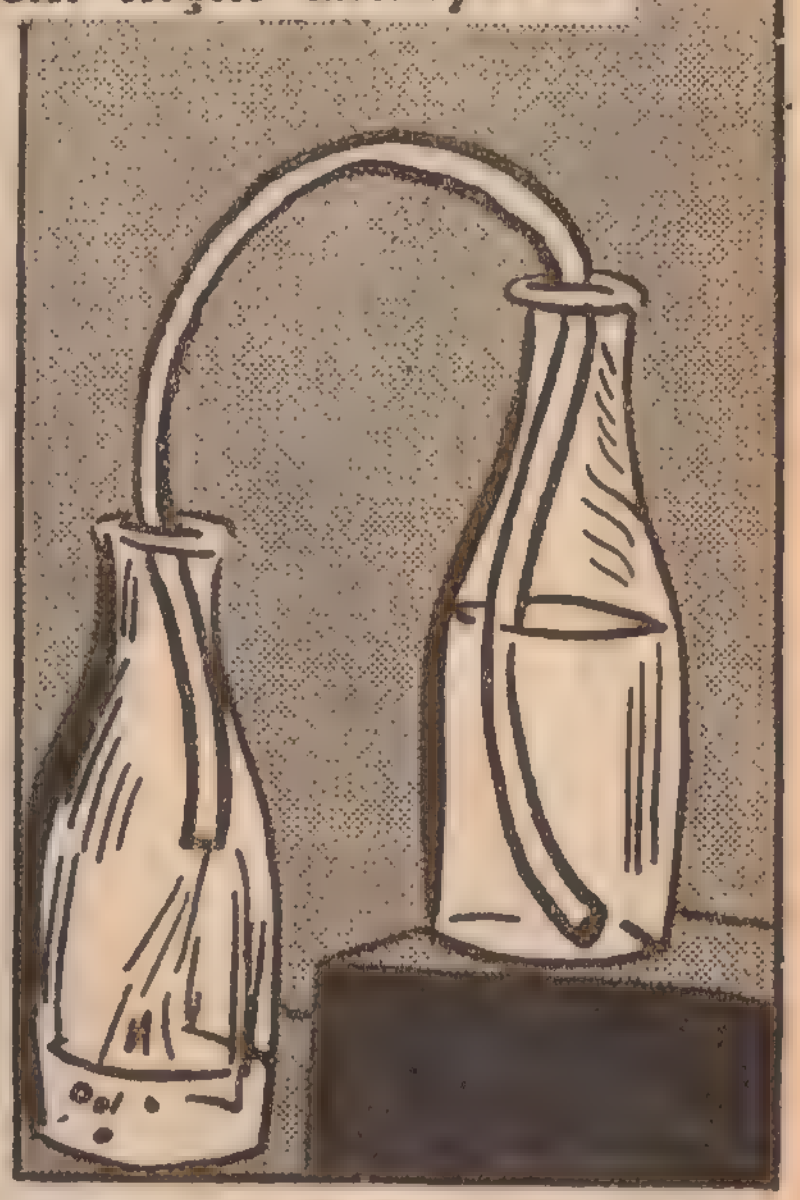

Yüksek basınç, iterek tüpte yükselmesine ve aşağıdaki kaba akmasını sağlar.

PERİLİ KÖY

YAZAN ve ÇİZEN
MISTIK

Geçen sayıdan devam

ANNECİĞİM PERİLERİ.

KORKMAYIN BEN DE SİZİN GİBİ BİR İNSANIM. GECENİN BU SAATİNDE BURAYA NEDEN GELDİNİZ?

GÜRÜLTÜYÜ, IŞIĞI, PERİ KIZINI MERAK ETTİK. SİZ DE İNSANDA MERAK UYANDIRIYORSUNUZ.

HAKLISINIZ. PERİ KIZI DEDİĞİNİZ KARDEŞİM "ZUÇİ" DİR ŞİMDİ BU MERAK ETTİĞİNİZ ŞEYİN, YANİ ROKETİMİZİN İÇİNDE.

KAPISI NEREDE BUNUN?

GARİP GİYİMLİ ADAM BİR DÜĞMEYE BASIN. CA KAPI AÇILDI.

İÇERİ GİRİNDE KONUŞALIM.

AMANIN BU DA UÇUYOR!

KAPI, GİREMİYECEĞİMİZ KADAR YÜKSEKTE. SİZLER GİBİ UÇAMIYORUZ. MERDİVEN DE YOK.

HAKLISINIZ. MERDİVEN BİZDE HİÇ KULLANILMAZ.

BİRAZ BEKLEYİN ŞİMDİ DÖNERİM.

OSMAN, KORKUYORUM KAÇALIM BURADAN.

BAK GELDİLER BİLE.

BUYRUN BU KEMERLERİ TAKIN DÜĞMEYE BASINCA YER ÇEKİMİNDEN KURTULUP SİZDE BİZİM GİBİ UÇACAKSINIZ.

ÇOCUKLAR SÖYLENENİ YAPAR VE UÇARLAR.

BAK UÇUYORUZ!.

NE KADAR GÜZEL DEĞİL Mİ?

ROKETİMİZE HOŞ GELDİNİZ ÇOCUKLAR. DİLİNİZİ BİLDİĞİMİZE ŞAŞMAYIN ÜLKEMİZDE İLİM ÇOK İLERİ OL. DUĞU İÇİN İSTEDİĞİMİZ YABAN CI DİLİ BAZI MAKİNALAR KUL. LANARAK BİR KAÇ SAATTE ÖĞRENİRİZ.

ZUÇİ KONUKLARINI SEVGİYLE KARŞILAR.

BÜTÜN BUNLAR BİZE RÜYA GİBİ GELİYOR NE OLUR ANLATIN.

PEKİYİ ANLATALIM DA MERAKTAN KURTU- LUN. BİLİYORSUNUZ UZAYDA SAYILAMIYA- CAK KADAR ÇOK GÜNEŞ VARDIR. SİZİN GÜNEŞİNİZ DÜNYANIZA CAN VERİR.

BİZİM GÜNEŞİMİZ DE BÜYÜKLÜK VE SICAK- LIK BAKIMINDAN SİZİN KİNE ÇOK BENZER.

BURADAN BAKINCA ONU SİZE GÖZ KIR- PAN MİNİCİK BİR YILDIZ OLARAK GÖRÜR SÜNÜZ: ZATEN YILDIZLARIN HEPSİ BİR- RER İRİLİ UFAKLI GÜNEŞTİR, BİNLER- CE IŞIK YILI UZAKTA OLDUKLARI İÇİN BÖYLE NOKTA GİBİ GÖRÜNÜRLER.

DÜNYAMIZ GÜNEŞE YAKINLIĞI, MADENLERİ, ÜRÜNLERİ VE CANLI- LARI BAKIMINDAN YERYÜZÜNÜN BİR EŞİDİR.

ORADA HAYAT BAŞLADIĞI GÜNDEN BU GÜNE KADAR DEDELERİMİZ DURMADAN KAVGA ETTİLER

UYGARLIK İLERLEDİKÇE DÖĞÜŞÜN BİTECEĞİNİ SANIYORDUK AMA...

İNSANLAR DAHA KORKUNÇ SİLÂHLAR YAPIP DAHA ÇOK KİŞİNİN ÖLÜMÜNE SEBEP OLDULAR.

ROKET PERİ BACALARININ ARASINDAN KALKAR...

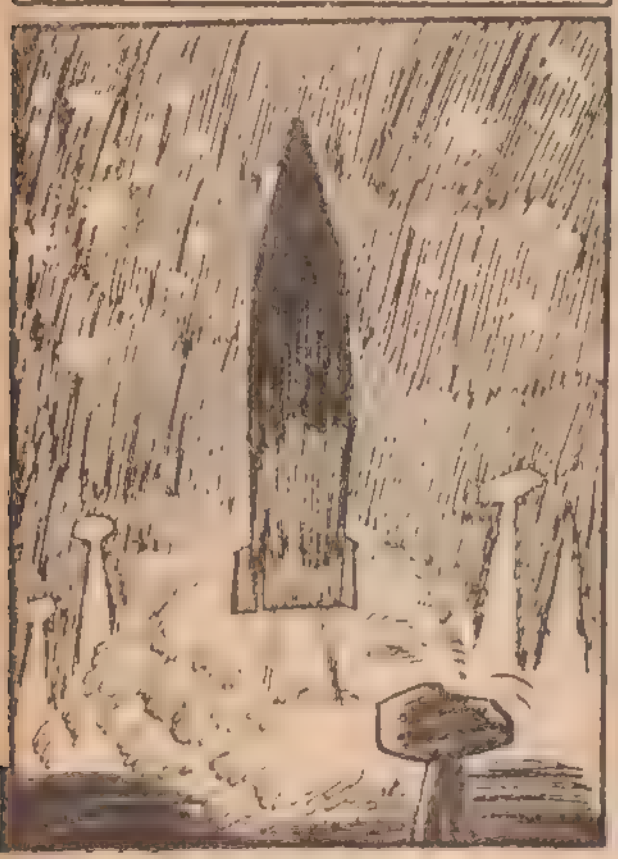

İNANILMAZ BİR HIZLA BOŞLUĞA ATILIR.

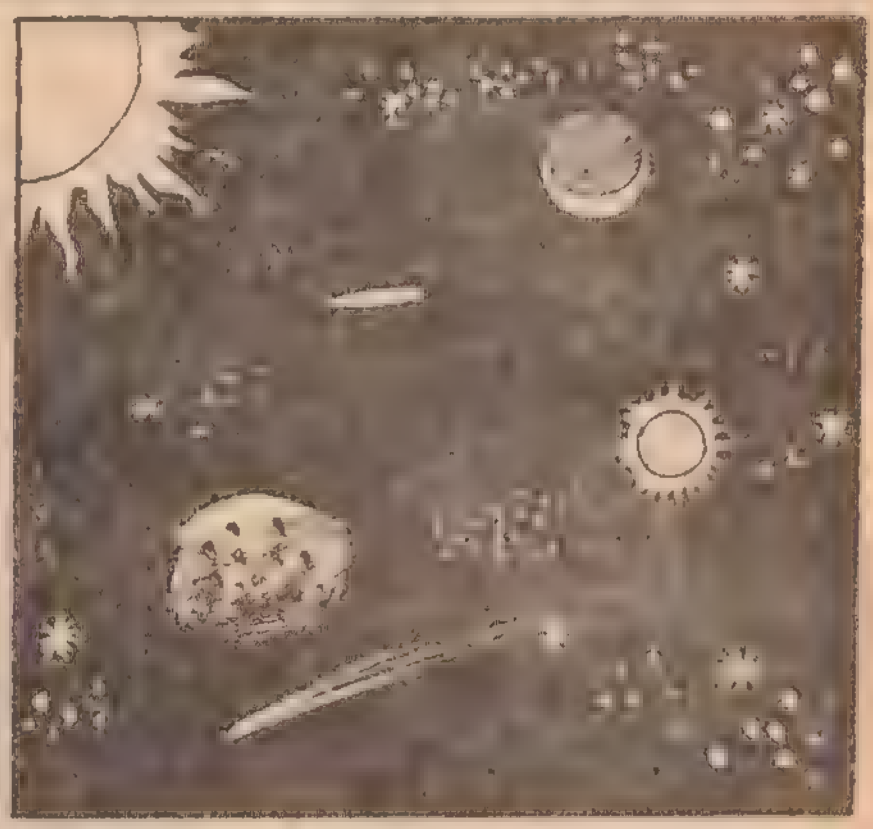

GÖK TAŞLARININ, GÜNEŞLERİN ARASINDAN GEÇEREK UZAYDA GÜNLERCE YOL ALIRLAR.

CİN HAKKI'nın BAŞINA GELENLER

MARK TWAIN'in eseri
"The Adventures of Huckleberry Finn" den
adapte eden ve çizen
FERİT ÖNGÖREN

BÖLÜM
1

MARK TWAIN'İN "TOM SAWYER'İN MACERALARI" ADLI KİTABINI OKUMAMIŞ İSENİZ BENİ TANIMAZSINIZ: BU MACERA DA MARK TWAIN TARAFINDAN YAZILMIŞTIR VE GERÇEĞE TAMAMEN UYGUNDUR.

TOMBALAK SUAT VE BEN, BİR GÜN HIRSIZLARIN BİR KOVUĞA SAKLADIKLARI PARALARI BULDUK VE ZENGİN OLDUK. KOVUKTA TAM 60 BİN LİRA VARDI VE HEPSİ DE ALTIN İDİ.

HAKİM MEMDUH, PARALARIMIZI GÜVENİLİR BİR YERE SAKLADI - BİZE HERGÜN BİR LİRA VERİYORDU.

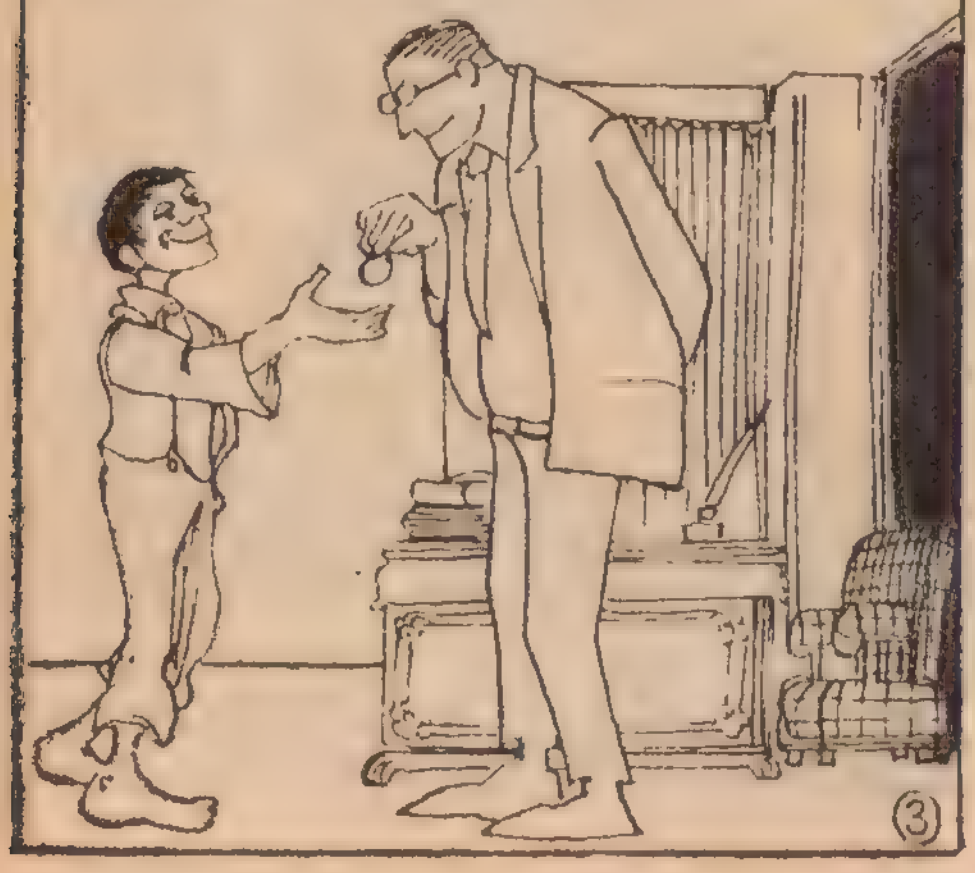

DAKİZE HALA BENİ EVLADLIK OLARAK ALDI VE MEDENİ BİR İNSAN HALİNE GETİRMEYE ÇALIŞTI. BU EVDE HAYATIM HER ZAMAN ÇOK SIKI BİR DİSİPLİN ALTINDA GEÇİYORDU

PAKIZE HALANIN EVİNDEKİ SIKINTILI HAYATA TAHHAMÜL EDEMEYİP, GENE NEHRİN KENARINDAKİ ŞEKER TAŞIYAN SALA DÖNDÜM VE HÜR, TATLI HAYATIMA TEKRAR BAŞLADIM. FAKAT TOMBALAK SUAT BENİ YAKALADI VE EVE DÖNERSEM BENİ KORSANLARIN YANINA GÖTÜRECEĞİNE SÖZ VERDİ.

GENE EVE DÖNDÜM. PAKİZE HALA ÜSTÜME YENİ ELBİSELERİMİ TEKRAR GİYDİRDİ. BENİ "ZAVALLI KAYIP KUZU" DİYE ÇAĞIRIYORDU. EVE DÖNDÜĞÜM ZAMAN ÇOK BAĞIRIP ÇAĞIRMIŞTI, FAKAT BUNU KÖTÜ BİR MAKSATLA YAPMIYORDU.

YAŞLI HALA YEMEK ZİLİNİ GENE ÇALDI; AKŞAM YEMEĞİNİN BUZİL İLE YAKTİ GELMİŞ OLUYORDU. SOFRAYA GİDER GİTMEZ YEMEĞE BAŞLANILMIYORDU. ÖNCE PAKİZE HALA DUA OKUYACAK, SONRA SOFRAYA OTURULACAKTI. SOFRADAKİ NEFİS VE TÜRLÜ TÜRLÜ YEMEKLERİN HEPSİNİ PAKİZE HALA KENDİ ELİ İLE PİŞİRİRDİ.

AKŞAM YEMEĞİNDEN SONRA PAKİZE HALA KİTABINI ALDI VE BANA FARELER İLE EBEGÜMEÇLERİNİ ÖĞRETTİ. DOĞRUSU ÖĞRENDİKLERİM PEK TATLI ŞEYLERİDİ. FAKAT ZAMAN UZADIKÇA CANIM SIKILMAYA BAŞLADI

BİRAZ SONRA SİGARA İÇMEK İSTEDİM VE PAKİZE HALADAN BENİ BIRAKMASINI RİCA ETTİM. FAKAT ÖDERSİMİ YETERİ KADAR ÖĞRENMEDİĞİMİ VE PRATİK ÇALIŞMA YAPMAMI SÖYLEDİ.

ARKASINDAN PAKİZE HALANIN YAŞLI KIZ KARDEŞİ SANİYE KADIN BENİ ALARAK HARFLERİ HECELETMEYE BAŞLADI. BİR SAAT ONUN İLE, KELİME HECELEYİP DURDUM.

ARTIK DERSLERE TAHAMÜLÜM KALMAMIŞTI BİR SAAT DOLUNCA BANA TENEFFÜS YAPABİLECEĞİMİ SÖYLEDİLER.

11

BU DİNLENME SIRASINDA HALA DURMAZ BAĞIRIR.

12

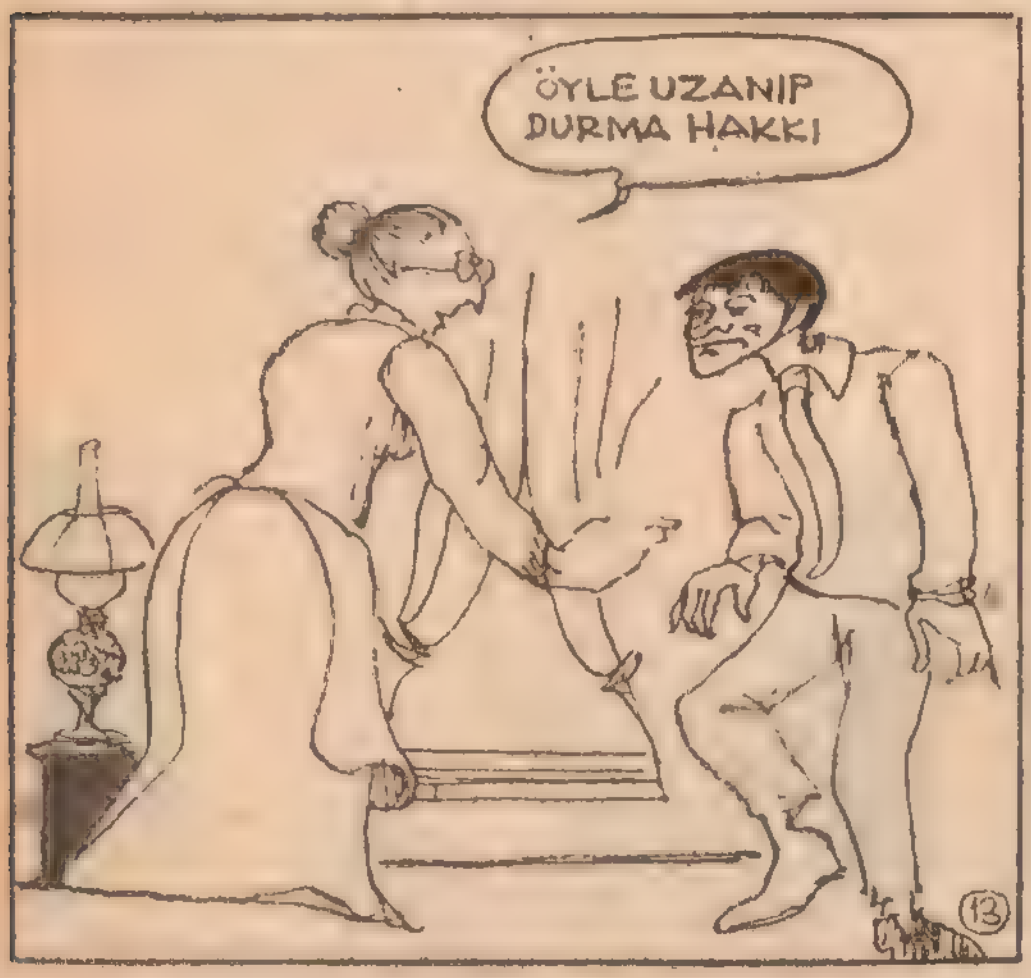

13

SONRA BANA KÖTÜ YERLERİ ANLATMAYA BAŞLADI. BEN ONUN KÖTÜ DİYE ANLATTIĞI YERLERDE YAŞAMAYA CANATTIĞIMI SÖYLEDİM.

14

SONRA BANA GÜZEL VE İYİ OLAN YERLERİ ANLATTI. ORALARDA SABAHTAN AKŞAMA KADAR ŞARKI SÖYLENİLDİĞİNİ, ÇALGILARIN ÇALINDIĞINI ANLATTI. PAKİZE HALA GİBİ DÜŞÜNMÜYORDUM AMA SESİMİ DE ÇIKARMADIM.

15

YALNIZ, TOMBALAK SUAT DA GELİRSE, PAKİZE HALANIN ANLATTIĞI GÜZEL YERLERE GİDEBİLECEĞİMİ SÖYLEDİM. ÇÜNKÜ TOMBALAK SUAT İLE BULUNMAKTAN BÜYÜK ZEVK ALIYORDUM.

16

GECELEYİN HERKES YATAĞINA GİDİNCE BEN DE ODAMA ÇEKİLDİM. LAMBAYI MASANIN ÜSTÜNE KOYDUM. SONRA PENÇERENİN KIYISINA BİR SAN_ DALYA KOYARAK NES'Eli ŞEYLER DÜŞÜNMEYE ÇALIŞTIM. BİR AN ÖLÜMÜ DÜŞÜNDÜM.

17

YILDIZLAR GÖKTE PARLIYOR, AĞAÇLARIN YAPRAKLARI YASLA TİTREİYORDU; BİRİSİNİN CAN ÇEKİŞTİĞİNİ DUYAR GİBİ OLDUM. UZAKTA KÖPEKLER SANKİ BİR CENAZENİN ARDINDAN HAVLUYORLARDI.

18

ZAMAN İLERLEDİKCE KORUDAN, NE DEDİĞİ PEK ANLAŞILMAYAN İNİLTİLER FERYADLAR GELMEYE BAŞLADI. BÜTÜN BAKINMALARIMA RAĞMEN NE BİR SEY GÖREBİLİYOR NE DE BİR ŞEY ANLIYABILIYOR_ DUM.

19

HEMEN SONRA OMUZUMA BİR ÖRÜMCEĞİN İNDİĞİNİ GÖRDÜM. TELAŞLA ÖRÜMCEĞİ ÖLDÜR MEK İÇİN UĞRAŞIRKEN DIŞARDAN AT KİŞNEMESİ VE DAHA KARIŞIK SESLERİ DUYUYORDUM.

20

BAHÇEYE İNEREK SESLERİN NEREDEN GELDİĞİNİ ÖĞRENMEK İSTEDİM. KASABADAN ONİKİ DEFA BOM-BOM DİYE SESLERİN GELDİĞİNİ İŞİTTİM

21

AĞAÇLARIN KARARTISI ARKASINDAN BAZI SESLER GELİYORDU. DURUP DİNLEDİM. BU PEK AÇIK SESLERİ TANIMAKTA GEÇİKMEDİM: TOMBALAK SUAT BENİ ÇAĞIRIYORDU

22

KEDİ RESSAMI

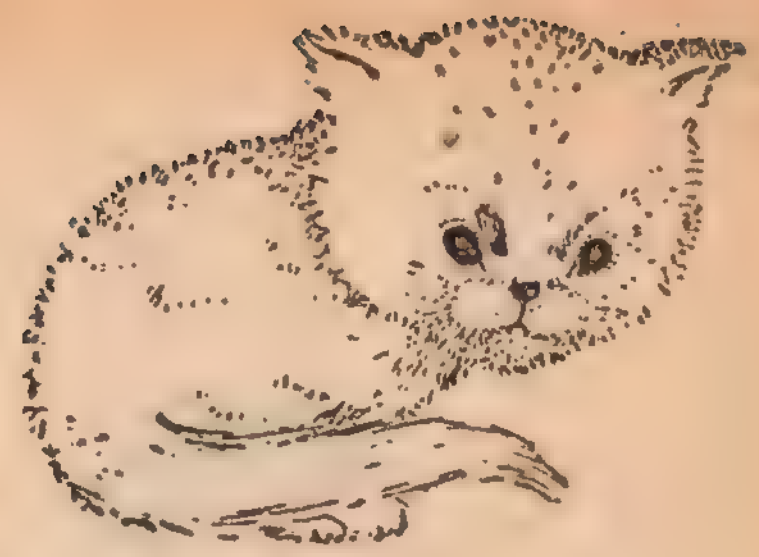

18 inci yüzyılın ikinci yarısında, İsviçrenin Bern şehrinde bir ressam yaşardı. Bu adam, bakır levhalar üzerine yaptığı resimleri çırağına boyatır, sonra satardı. O devirlerde daha ziyade manzara resimleri, insan resimleri moda idi ve İsviçre gibi güzel manzaraları ile tanınmış bir ülkede bu çeşit resimlerle iyi para kazanılabiliyordu. Ressamın çırağına gelince, bu Friedli Mind adında doğuştan aptal, kambur ve yüzüne bakılamıyacak kadar çirkin bir zavallı idi. Hayatta kimsesi olmadığı ve biraz resim yapmaktan başka elinden hiç bir şey gelmediği için bu işe girmişti. Ressam onu yanında boğaz tokluğuna çalıştırıyordu. Kendisine bir de oda vermişti ve bu odada birkaç kedi beslemesine de müsaade etmişti. İşte burada Friedli Mind senelerce durup dinlenmeden efendisinin resimlerini boyar, boş zamanlarında da kedilerini besler, onlarla oynardı. Fransada ihtilâl çıkınca, ressamın da işleri biraz bozuldu. Artık kimse resim almayı düşünecek durumda değildi. Fakat Friedli Mind bu kötü zamanlarda da efendisinin yanından ayrılmadı onun ailesile birlikte her sıkıntıya katlandı. Zaten gidecek hiç bir yeri de yoktu ki... Nihayet 1802 senesinde ressam öldü. Artık ailesi tam mânasiyle sefaletle karşı karşıya kalmıştı. Ressamın dul karısı bundan sonra hâlâ daha Friedli Mind'i evinde barındırıp besleyemezdi. Günün birinde onu çağırdı ve dedi ki:

«Bugüne kadar iyi ve kötü günlerde evimizde oturdun, sana emeğine karşılık üst-baş ve yemek verdik. Fakat artık kocam öldü, senin burada yapacak işin kalmadı. Ben de artık kendimi geçindirmek için başımın çaresine bakmalıyım. Sana da bakmama imkân yok. İyisi mi, sende kendine yeni bir iş ara.»

Friedli Mind bu sözler üzerine üzgün bir halde boynunu büktü. Bir zaman öylece kaldı, sonra birden gözleri parladı. «Durun,» dedi. «size bir şey göstereceğim. Belki sizi sıkıntıdan kurtarabilirim...»

Kambur çırak koşa koşa odasına gitti, köşede duran çalışma masasının çekmecesini açtı ve içinde bir tomar resim kâğıdı çıkardı sonra tekrar hanımının yanına gelerek resim kâğıtlarını önüne serdi. Bunlar belki yüz tane kedi resmi idi. Poz poz, çeşit çeşit kedi resimleri... Resimler o kadar canlı, pozlar o kadar tabiî idi ki, ressamın karısı hayretler içinde kalmıştı. Friedli Mind bir zaman onun bir şeyler söylemesini bekledi. Sonra sabredemiyerek.

«Bu resimler sizin olsun. Onları boş zamanlarımda kedilerimi seyrederken yapmıştım. Onları satın. Parası sizin olsun. İsterseniz size bunun gibi daha bir sürü resim yapayım. Yalnız siz beni yanınızdan ayırmayın, beni odamdan etmeyin!» dedi.

Kadın resimleri kime gösterdi ise, herkes bu sevimli, pembe dilli, pembe burunlu, kabarık tüylü parlak gözlü kediler karşısında hayranlığını belirtti ve resimler çabucak satıldı. Friedli Mind kısa zamanda bütün dünyada

tanındı. Herkes onun çizdiği ve boyadığı kedi resimlerini kapışıyor, evlerinin duvarlarını onlarla süslemek için can atıyordu. Friedli Mind'in kedi resimleri günün modası haline gelmişti.

Artık her resim için 100 liraya para demiyorlardı. Tabiî ki bu paraları kambur adamın ev sahibesi topluyor, zavallı aptal adam ise gene küçük odası ve boğazının tokluğu ile yetiniyordu. Tabiî ki gene her zamanki gibi odasında bir sürü de kedi besliyordu. Fakat ev sahibesi artık eskisi gibi bu kedilere hor gözle bakmıyordu. Çünkü bu kedilere karşı gösterdiği ilgi sayesindedir ki sefaletten kurtulmuş, rahat bir hayat sürebiliyordu. Friedli Mind güzel, sevimli resimleriyle yalnız ev sahibesine değil, bütün insanlara kedileri sevdirdi. O güne kadar kedileri aksi, lurçın, kinci, iki yüzlü, nankör, hırsız varlıklar diye tanıyanlar bu resimler sayesinde onlarda başka bir takım özellikler de görmeye başladılar. Yavrusunu besleyen ve yalayan bir ana kedinin şefkatini, birbirile oynayan kedilerin muzipliğini, avını gözetleyen kedinin zekâsını, düşmanı ile boğuşan bir kedinin çevikliğini, uyuyan kedinin masumiyetini tanıdılar ve kedilere karşı sevgi ve ilgi beslemeye başladılar. Kırallar, Prensler, zenginler Fiedli Mind'in resimleri için avuç avuç para sarfediyorlardı. Sergilerde, müzelerde onun kedileri halka gösteriliyordu. San'at çevrelerinde Friedli Mind «Kedilerin Rafaeli» diye anılıyordu.

Kambur ressam bir aralık başka hayvanların da resimlerini yapmayı denedi. Fakat bunda fazla başarı gösteremedi. Aslan, ayı ve insan resimleri yaptığı zaman, hepsinin yüzü kediye benziyordu. Onun için bundan sonunda vazgeçti ve gene sevgili kedilerine döndü. Böylece 12 sene çalıştı, nihayet 1814 te bu yarım insan ve içli kedi aşığı, küçük, basit odasında hayattan ayrıldı. Gerçi bugün artık kedi resimlerinin modası geçmiştir ama, şeker kutularının, şirin, yumuk yumuk, oyunbaz kedileri hâlâ daha kambur ve aptal ressam Friedli Mind'in hâtırasını yaşatmaktadır.

YENİ YIL HEDİYESİ

(Baştarafı Sh. 18 de)

Yılbaşını nasıl geçireceğini düşündü Ayşe. Ona da hediye getirecek kimse yoktu. O bunları düşünürken Kestaneci Amca da ellerini uğuşturdu.

— Hava çok soğudu. Artık kestane alan da olmaz, dedi. Sana küçük bir yılbaşı hediyesi olsun kızım bu kestaneler. Satabildiğin kadar sat kalanı da senin olsun.

Birden yüzü aydınlandı Ayşe'nin. Ne güzel bir kestane tatlısı yapardı bunlarla. Ama bir taraftan teşekkür ederek kestaneleri tablaya dizerken bir yandan da düşünüyordu Kestaneci Amca'ya bu güzel davranışına karşılık mutlaka bir şey yapmalıydı. Kestaneci Amca'ya döndü:

— Dedem evde yalnız, dedi. Siz isterseniz oraya gidin

Amca zaten çok üşümüştü Doğru eve gitti.

Akşam masanın başında üçü de oturmuşlar yemeğin üstüne Ayşe'nin yaptığı nefis kestane tatlısını yiyorlardı.

— Kestanelerin çoğu satıldı. Onun için az yapabildim tatlıyı, dedi Ayşe.

— Nefis bir tatlı olmuş, dedi dedesi, yılbaşı için bundan güzel bir hediye olamazdı!

Ayşe kurnaz kurnaz gülümsedi:

— Şimdi sıra hediyelerde! dedi.

Koşarak dolabını açtı. İki kordeleli kutu çıkardı. İki yaşlı adam şaşkınlıkla bakıyorlardı. Ayşe birinci kutuyu açtı:

— Bu, Kestaneci Amca'yla benim, dedeme hediyemiz!...

Kutunun içinden güzel, ciltli bir kitap çıktı. Sonra ikinci kutuyu açtı.

— Bu da Kestaneci Amca'ya hediyemiz.

Bu defa kutunun içinden Amca'yı hayretler içinde bırakan güzel bir satranç takımı çıktı.

Dede'yle Amca, takıma bakıp başlarını sallıyorlardı:

— Senden başkası palamutlardan bu kadar mükemmel bir takım yapamazdı...

SINGER

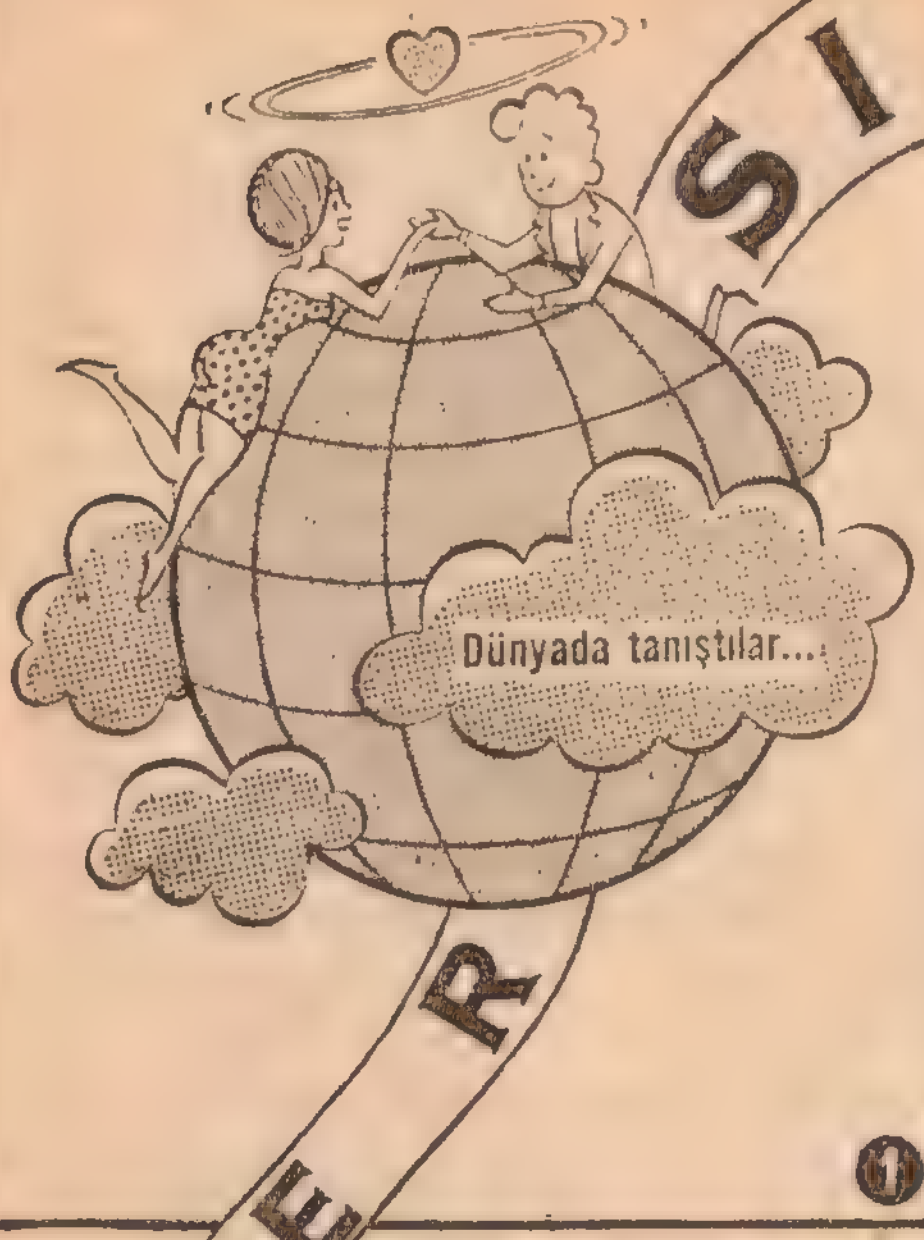

1

2

3

Fakat, daima SİNGER
ve yalnız SİNGER
kullandılar!

4

SİNGER

111 5

Reklâmcılık 3690 - 2

Faal 10606 - 10

HAYVAN DOSTLARI

Muallâ Eyol

Caner Türkman

Neşe Sabuncu

Ruhi Sabuncu

Fikret Can

Ufuk Eskin

Halil Çırpan

Rıza Yönel

Zeki Kandan

Şükran Koculu

Hikmet Erez

Jale Tanıtkan

Günay Şirin

Bülent Özge

Hülya Oğuz

Ayfer Ergün

Müberra Kathat

Güllerim

– HER GÜN İŞİMDE BİRAZ DAHA İLERLİYORUM. BUGÜN USTAM BANA EN ÜST RAFLARIN TOZLARINI ALDIRDI.

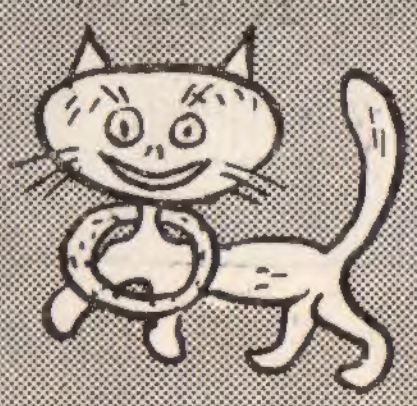

– SANA TEL ÜSTÜNDE MEYVE YEME DİYE, KAÇ DEFA SÖYLEDİM!..

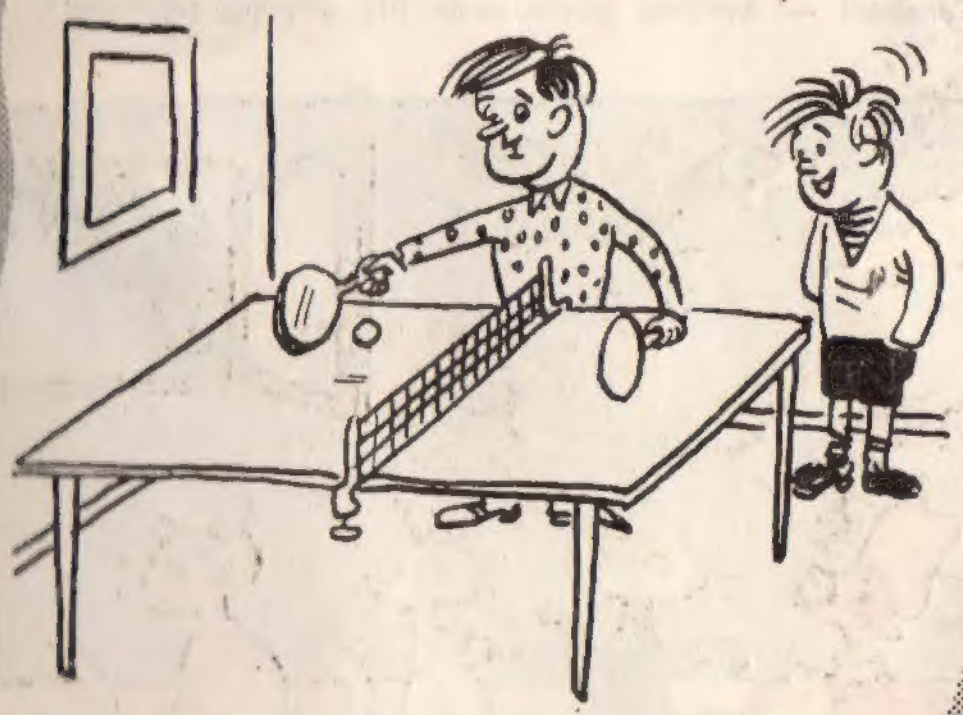

– BU ŞEKİLDE OYNARSAM HEP BEN KAZANIYORUM!..

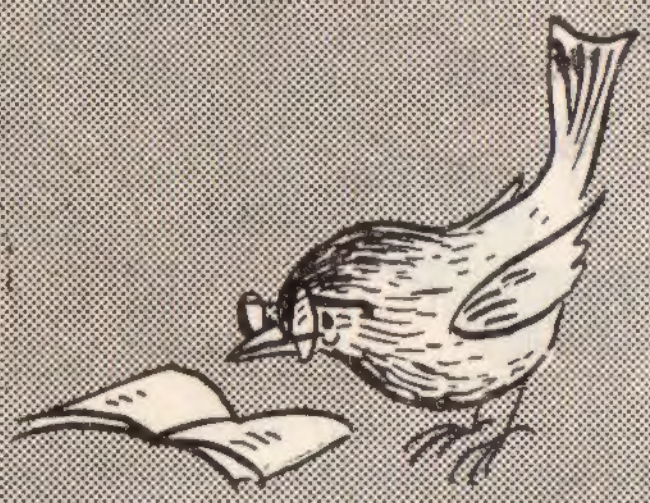

KARAKEDİ ÇETESİ

Çizen: Selma Emiroğlu (Aykan)

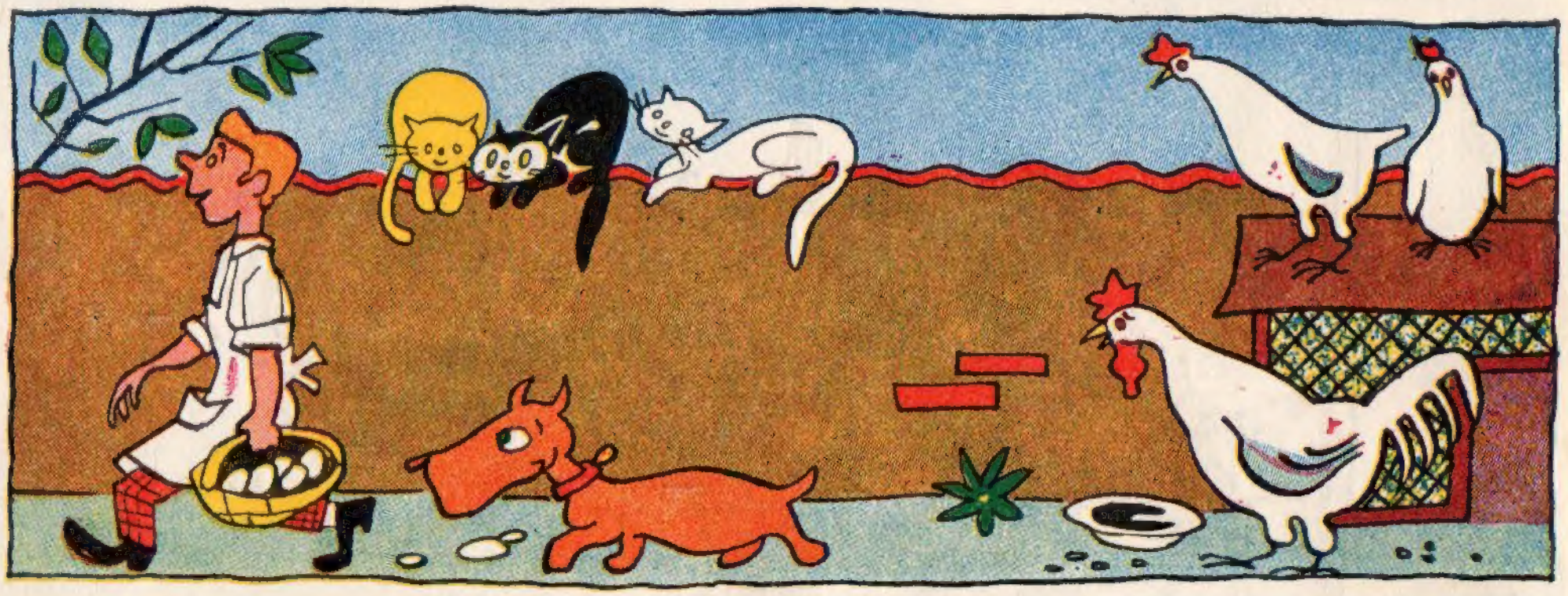

Karakedi — Yumurtalar toplanmış, kırılacak tavaya
Fındık — Canım omlet kokusu yayılacak havaya

Çilli tavuk — Özenir, bezenirsin, güzelce yumurtlarsın,
Horoz — Toplayıp götürürler, arkasından bakarsın!

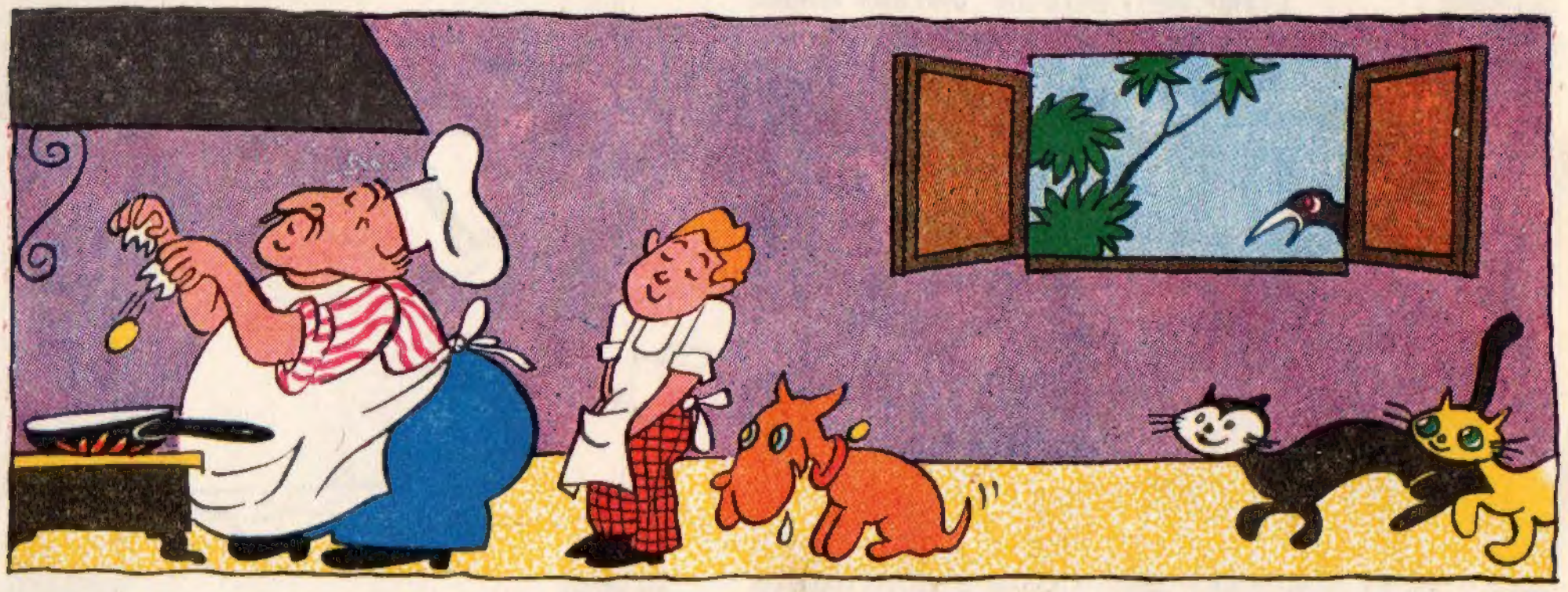

Ahçıbaşı — Yumurtayı kıralım, tuz biberi katalım,
Ali — İki yanı pişince bir tadına bakalım!

Fındık — Belki bize de düşer kısmet köşeciğinden,
Karakedi — Ayrılma böyle anda hiç ahçının peşinden!

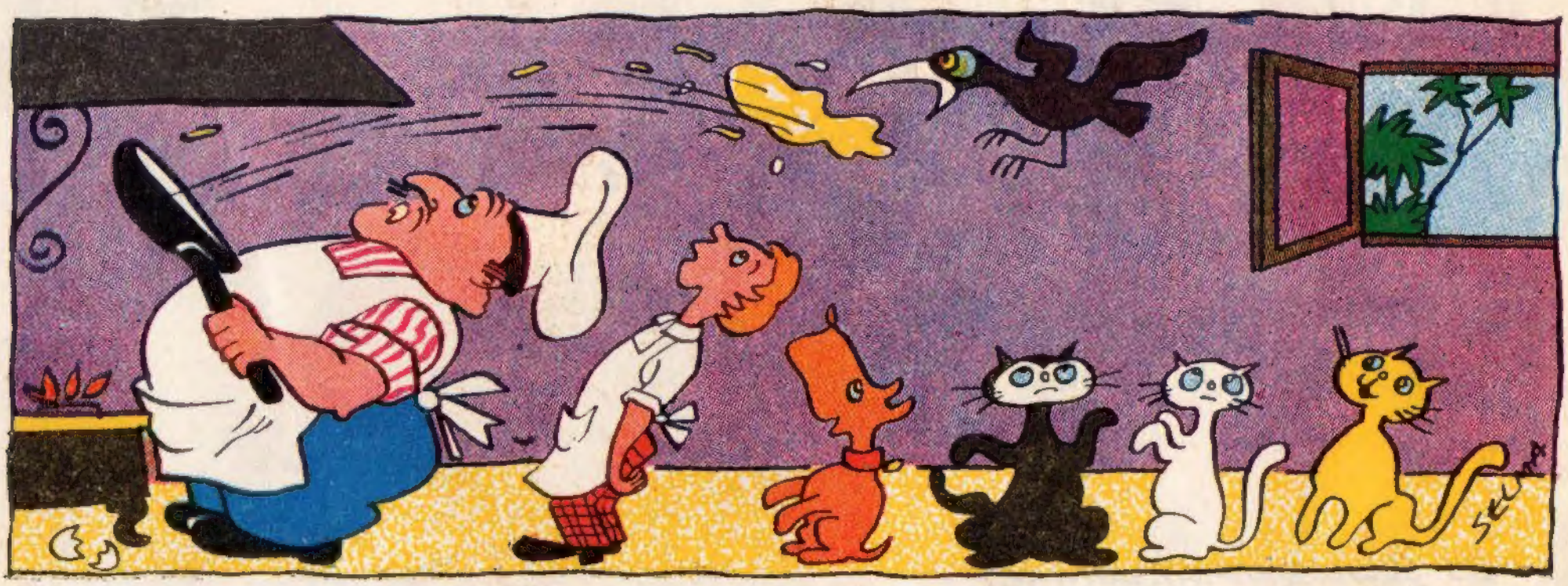

Ahçıbaşı — Bizim omlet kızardı; çevirip savuralım... ..... Fazla savruldu omlet, birden havaya uçtu,
Ali — Bu kadar bekledik bak; kenarından tadalım! Kısmet kiminmiş bakın, Hain kargaya düştü!...

Doğan Kardeş Yapı ve Kredi Bankasının bir kültür hizmetidir.